

Parafia i sanktuarium powierzone salezjanom

Sektor
Salezjańskiego
Duszpasterstwa
Młodzieży

Projekt graficzny: Artia Comunicación
Ilustracje: Javier Carabaño
Przekład: Zenon Klawikowski

Wszelkie prawa zastrzeżone Dykasteria Duszpasterstwa Młodzieżowego SDB

Salesiani di Don Bosco – Sede Centrale
Via Marsala, 42. 00185 Roma

Parafia i sanktuarium powierzone salezjanom

Sektor
Salezjańskiego
Duszpasterstwa
Młodzieży

WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW

KPK	Kodeks Prawa Kanonicznego (1983).
Konst./Reg.	Konstytucje i Regulaminy Towarzystwa św. Franciszka Salezego (1984).
KG	Kapituła Generalna Salezjanów Księdza Bosko
SPWD	Salezjański Program Wychowawczo-Duszpasterski
ISPWD	Inspektorialny Salezjański Program Wychowawczo-Duszpasterski
WWD	Wspólnota Wychowawczo-Duszpasterska
IPO	Inspektorialny Program Organiczny

Spis treści

Wprowadzenie	6
» Rozdział 1	
Oryginalność parafii powierzonej salezjanom	9
1.1 Przejęcie parafii powierzonej w uchwałach Kapituł Generalnych	10
1.2 Cenny dar dla misji całej wspólnoty kościelnej	12
» Rozdział 2	
WWD parafii	17
2.1 Znaczenie WWD parafii	18
2.2 Podmioty WWD parafii	19
» Rozdział 3	
Propozycja wychowawczo-duszpasterska parafii powierzonej wspólnocie salezjańskiej	31
3.1 Ośrodek ewangelizacji i wychowania do wiary	32
3.2 Obecność Kościoła otwartego i włączonego w terytorium	36
3.3 Wspólnota z misyjnym spojrzeniem	40
3.4 Wyrażna opcja na rzecz młodzieży i warstw ludowych	44
3.5 Miejsce spotkania różnych środowisk domu salezjańskiego	49
» Rozdział 4	
Organiczna animacja duszpasterska w parafii	55
4.1 Główne działania w ramach propozycji	56
4.2 Struktury uczestnictwa i odpowiedzialności	63
» Rozdział 5	
INNE - KOŚCIOŁYREKTORALNE I SANKTUARIA	79
Refleksja końcowa	86
Dokumentacja	87

Wprowadzenie

Aby móc ewangelizować, parafia, właśnie jako Kościół znajdujący się wśród domów swoich synów i córek, musiała nieustannie dostosowywać się do czasów, zmieniając sposoby swojej obecności. Dziś do tego samego wezwana jest parafia powierzona salezjanom. Może istnieć tylko jako Kościół «wychodzący» na terytorium, na którym się znajduje, zdolny nie tylko do jednoczenia ludzi, ale także do rozpalenia wiary i tworzenia więzi w życiu codziennym.

Dla naszego Zgromadzenia zaistniała potrzeba *wskazania niektórych uprzywilejowanych obszarów odnowy duszpasterskiej parafii powierzonych salezjanom*. Po pierwszym odniesieniu się do „parafii i sanktuariów salezjańskich powierzonych salezjanom” w „Podstawie programowej dla Duszpasterstwa młodzieżowego”, zredagowanej w 2014 roku, pomyślano o dopracowaniu tego tekstu, zaczynając od bliższego poznania realiów parafialnych.

W tym celu Salezjański Sektor Duszpasterstwa Młodzieży poprosił Inspektorie o przeprowadzenie *krytycznej analizy sytuacji parafii* w odniesieniu do takich kwestii, jak: aktualna sytuacja społeczno-religijna, aktualna specyfika ewangelizacji na poziomie lokalnym, cechy szczególnie i role zaangażowanych osób (księża, proboszczowie, wierni, młodzież, rodzice itp.). W międzyczasie zostały przekazane, a potem z wielką uwagą i zaangażowaniem przeanalizowane wytyczne Przełożonego Generalnego i Rady oraz różne uwagi nadesłane przez delegatów inspektorialnych ds. duszpasterstwa młodzieży i niektóre komisje krajowe.

Ten proces pozwolił przeprowadzić **uaktualnioną refleksję na temat parafii powierzonej salezjanom**. Nie mówimy, że jest to dokument wyczerpujący i kompletny w odniesieniu do tak szerokiego kontekstu, ale jego celem jest dostarczenie dalszych bodźców i wywołanie możliwych pozytywnych skutków duszpasterskich. A ponieważ każda rzeczywistość ma swoje kluczowe punkty i wyzwania, dokonano pewnego wyboru, stawiając na uprzywilejowanym miejscu te istotne elementy, które charakteryzują i gwarantują jej oryginalność oraz jej

specyfikę wychowawczą i duszpasterską - jako miejsca przyjęcia i posługi apostołskiej w kontekście wyzwań związanych z obecną epoką wielkich zmian.

Tak więc ten dokument przedstawia się jako syntetyczny i organiczny zbiór *pogłębionych refleksji, wskazań wychowawczo-duszpasterskich i wyzwań dotyczących działań*, które wyłoniły się na kanwie materiałów przesłanych przez inspektorie, a więc nie znajdziemy w nim wyartykułowanych podstaw teologicznych, a także pełnej analizy kontekstu kulturowego i duszpasterskiego każdej z tych rzeczywistości.

Dla lepszej systematyzacji treści postanowiono podzielić tekst dokumentu na pięć rozdziałów. To rozwiązanie może okazać się funkcjonalne dla konceptualnego przedstawienia istotnych elementów charakteryzujących wszystkie środowiska salejańskie.

- ▶ W pierwszym rozdziale skupiamy się na **ORYGINALNOŚCI** parafii powierzonych salezjanom, aby lepiej określić cel naszej obecności w tych strukturach kościelnych. Wiąże się to z zamiarem Księdza Bosko, aby stworzyć parafię dla młodych nie mających swojej parafii, *cennym darze dla misji całej wspólnoty kościelnej*, co łączyć się będzie z analizą całego procesu przejmowania parafii, o którym mowa w licznych uchwałach Kapituł Generalnych.
- ▶ Następnie przejdziemy do przedstawienia **osób** zaangażowanych w misję: Wspólnota Wychowawczo-Duszpasterska, *wspólnota osób („dom”), a nie struktura czy instytucja*. Jako że jest to wspólnota wspólnot, zostaje podkreślone znaczenie WWD parafii i wszystkich jej podmiotów, które podejmują wspólną misję, angażując wszystkich w duchu współodpowiedzialności.
- ▶ Co do **WIZJI**, ta łączy się z pewnymi pytaniami, które zostaną postawione w trzecim rozdziale: Jakie są nasze nadzieje i marzenia? Jakie wyzwania apostołskie stoją przed nami jako parafii powierzonej

salezjanom? Kogo i co staramy się ewangelicznie zmieniać? Innymi słowy, ten rozdział skupia się na celach, *jakie zamierzamy osiągnąć*. Następnie są analizowane wszystkie elementy charakteryzujące propozycję wychowawczo-duszpasterską parafii powierzonej wspólnocie salezjańskiej.

- ▶ Czwarty rozdział koncentruje się na **ORGANIZACJI**. Propozycja, inspirowana katechumenatem chrześcijańskim, obejmuje wymiar osobisty, wspólnotowy, celebracyjny i liturgiczny oraz zaangażowanie w ewangelizację, które ukierunkowują właściwe planowanie działań z młodzieżą, zapewniając *kompletność i integralność chrześcijańskiego doświadczenia osób oraz struktur uczestnictwa i odpowiedzialności*.
- ▶ Natomiast w ostatnim rozdziale zostaną podane aktualne informacje dotyczące kościołów rektoralnych i sanktuariów.

W kontekście zakończenia tego całego procesu chciałbym przede wszystkim podziękować tym, którzy przekazali swoje uwagi; niewątpliwie było to dla nas pozytywne doświadczenie związane z wsłuchiowaniem się w realia Zgromadzenia. Wysoka jakość tych refleksji pozwoliła nam zgromadzić cenne elementy do weryfikacji i ożywienia naszej miłości duszpasterskiej w środowisku parafialnym. Wysiłki związane z usystematyzowaniem wszystkich aspektów, związanych ze środowiskiem parafialnym, podjęto z zamiarem kontynuowania tej refleksji na poziomie lokalnym i inspektorialnym, mając nadzieję, że ta praca przyniesie pozytywne skutki duszpasterskie.

ks. Miguel Angel Garcia Morcuende
Radca ds. Duszpasterstwa Młodzieży
15 PAŹDZIERNIKA 2021

ORYGINALNOŚĆ PARAFII POWIERZONEJ SALEZJANOM

ROZDZIAŁ

I

PRZEJĘCIE PARAFII POWIERZONEJ W UCHWAŁACH KAPITUŁ GENERALNYCH

Gorliwość apostołska, jaka towarzyszyła Księdzu Bosko w pracy na rzecz najuboższej młodzieży w Turynie, skłoniła go do stworzenia **parafii dla młodych nie mających swojej parafii**. Sam Ksiądz Bosko w swoim czasie przyjął siedem, a w roku 1887 wydał rozporządzenie dotyczące prawidłowego funkcjonowania parafii. Poruszył w nim kwestie dla niego najbardziej istotne, takie jak: priorytetowe traktowanie młodzieży, zwłaszcza najbiedniejszej; preferencyjna opcja wychowawcza Zgromadzenia oraz tożsamość salezjańskiego proboszcza, który posługuje w parafii w komunii z biskupem i duchowieństwem diecezjalnym. Te kwestie pozostaną centralnymi punktami odniesienia również w następnych latach.

Chorzy, ubodzy i młodzi ludzie stanowią podmiot szczególnej troski (proboszczów)» (UCHWAŁY IV KAPITUŁY GENERALNEJ, 1886).

Po długim procesie, który trwał dziesiątki lat, KG19 z 1965 r. stwierdza, że „posługa salezjańska stara się włączyć wszystkie zwyczajne działania swoich parafii w ogólny program duszpasterstwa diecezjalnego, będąc prowadzona zgodnie z naszym duchem i w harmonii z naszymi metodami i naszymi strukturami” (KG19, część I, rozdz. XI, 3). Natomiast KG 20 stwierdziła w 1971 r., że parafii „nie pojmujemy już więcej jako dzieła samego w sobie, znajdującego się przy boku kolegium czy szkoły, ale jako ośrodek i zwornik całej naszej posługi w ramach lokalnej wspólnoty kościelnej. W tej perspektywie parafia przedstawia się jako pole pracy, w którego centrum znajduje się wspólnota salezjanów; jej to Kościół powierza mandat szerzenia Królestwa Bożego” (KG 20, 436).

Kolejna Kapituła Generalna, z 1978 roku, określa zaangażowanie parafii jako ważne pod względem salezjańskim, ponieważ ta „pozwala dotrzeć do niektórych młodych ludzi w ich naturalnym środowisku, tam, gdzie żyją, aby w ten sposób towarzyszyć im przez cały okres ich rozwoju; oferuje łatwiejsze możliwości zaangażowania rodziców i dorosłych w ich edukację; pomaga do naturalnego włączenia się w Kościół lokalny i terytorium” (KG 21,135). Ta refleksja opiera się na dwóch założeniach:

- ▮ parafia pozwala nam znaleźć się wśród młodych ludzi;

- ▶ w niej możemy ich ewangelizować, czyniąc to zgodnie z Salezjańskim Programem Wychowawczo-Duszpasterskim.

Na tej Kapitułe Generalnej parafie zostały podporządkowane dykasterii ds. duszpasterstwa młodzieżowego (KG21, 400).

W 1984 roku, wraz z ostatecznym zatwierdzeniem odnowionych *Konstytucji i Regulaminów Towarzystwa Św. Franciszka Salezego*, parafia została wyraźnie uznana za jedno ze środowisk, w których konkretyzujemy naszą propozycję: «Nasze posłannictwo realizujemy także w parafiach, wychodząc naprzeciw potrzebom duszpasterskim Kościołów partykularnych w tych miejscach, które zapewniają odpowiednie możliwości służenia młodzieży i warstwom ludowym» (por. *Konst.*, 42; *Reg.*, 25).

Biorąc pod uwagę znaczenie opisanych powyżej etapów, możemy wyciągnąć dwa wnioski:

- ▶ Przede wszystkim w parafii prowadzonej przez salezjanów charyzmat Zgromadzenia musi przejawiać się nie w mniejszym stopniu niż w innych sektorach naszych dzieł salezjańskich. Zasadniczo należy pamiętać o tym, że poszukując tożsamości salezjańskiej, nie należy wychodzić od struktur, ale od *charyzmatu, duchowości i posłannictwa*. Znalazło to wyraz w 42 artykule Konstytucji salezjańskich:

«*W parafiach [...] głosimy Ewangelię i przyczyniamy się do poprawy warunków życia ludu, współpracując w duszpasterstwie Kościoła partykularnego poprzez bogactwo specyficznego powołania*» (*KONST.*, 42).

- ▶ Drugi wniosek jest taki, że to *inspektoriat jest odpowiedzialna za animację i zarządzanie*, i to nie tylko w odniesieniu do życia zakonnego osób i wspólnoty zakonnej, której powierzono parafię, ale także w odniesieniu do działalności duszpasterskiej i wychowawczej samej parafii. To łączy się z głównym celem każdej inspektorii: wzmacnianie życia i posłannictwa Zgromadzenia i świadczy specyficzną postugę Kościołowi partykularnemu (por. *Konst.*, 157).

Dlatego przyjęcie parafii salezjańskiej oznacza przede wszystkim rozpoznanie salezjańskich elementów animacji tego środowiska, co łączy się z pytaniem dotyczącym charyzmatycznego wkładu, jaki powierzona nam parafia wnosi na rzecz diecezji.

1 2

CENNY DAR DLA MISJI CAŁEJ WSPÓLNOTY KOŚCIELNEJ

Parafia jest pierwszą wspólnotową strukturą, w ramach której Kościół realizuje misję powierzoną mu przez Jezusa w *ściśle określonym kontekście społeczno-kulturowym*. Papież Franciszek w *Evangelii gaudium* (28) przywołuje pewne istotne aspekty tożsamości parafii, która oprócz bycia „kościelną obecnością na terytorium”, jest „wspólnotą wspólnot”, miejscem i sanktuarium życia chrześcijańskiego, wspólnotą misyjną i ewangelizacyjną.

„Parafia od początku była odpowiedzią na szczególną potrzebę duszpasterską, aby przybliżyć Ewangelię Ludowi Bożemu poprzez głoszenie wiary i celebrację sakramentów [...], jest wezwana do tego, aby zgodnie z wymaganiami czasu dostosować swoją posługę do potrzeb wiernych i historycznych przemian [...], jest wezwana do szukania innych sposobów bliskości niż zwykłe działania. Zadanie to nie stanowi jakiegos ciężaru do niesienia, ale jest wyzwaniem, które należy przyjąć z entuzjazmem (INSTRUKCJA „NAWRÓCENIE DUSZPASTERSKIE WSPÓLNOTY PARAFIALNEJ W SŁUŻBIE MISJI EWANGELIZACYJNEJ KOŚCIOŁA”, 2020).

W naszym przypadku parafia powierzona salezjanom wchodzi w duszpasterstwo Kościoła z określonym stylem, strukturą, specyfiką. Ze względu na swoją naturę przedstawia się jako uprzywilejowana przestrzeń ewangelizacji dla młodych ludzi, a ta opcja w odniesieniu do nich nie jest wyłączna ani dyskryminująca, ale preferencyjna i stanowi wciąż aktualne wyzwanie. Ta preferencyjna opcja jest cennym darem dla misji realizowanej w całej wspólnotie kościelnej.

Cechy tej duszpasterskiej obecności są zróżnicowane i wielorakie, zaczynając od prośby dotyczącej przyjęcia parafii i kontekstu społecznego.

Prośba związana z przejęciem parafii może dotyczyć:

- ▶ placówek parafialnych prowadzonych przez duchowieństwo diecezjalne, które są następnie powierzane wspólnotie zakonnej: w niektórych przypadkach zakonnicy animują tylko środowisko parafialne, a w innych współbracia, którzy prowadzą parafię, należą do większego dzieła salezjańskiego, realizując również inne posługi duszpasterskie;

- ▮ niektórych przejść od „kościół publicznego” lub od „sanktuarium” do „parafii”;
- ▮ przekazania jednej lub więcej parafii kilku księżom «in solidum», wszystkim w randze proboszcza; w tym przypadku „moderator” ma za zadanie kierować wspólną działalnością duszpasterską i odpowiadać za nią przed biskupem (por. KPK, kan. 517, §1);
- ▮ wreszcie dotyczy parafii powierzonych odizolowanym zakonnikom lub indywidualnie albo też ma związek z zaistniałymi okolicznościami. W odniesieniu do tego ostatniego sposobu przejmowania parafii

Zgromadzenie skłania się ku negatywnej odpowiedzi na tego rodzaju prośby. Wszystkie wskazówki dotyczące warunków ustalonych przez prawo i procedur, które należy zastosować w celu przyjęcia parafii, zawarte są w dokumencie „Elementy prawne i praktyki administracyjne w zarządzaniu Inspektorią” (Dyrekcja Generalna Dzieł Księdza Bosko, 2004, 126).

Jeśli chodzi o kontekst duszpasterski i społeczny, w którym znajdują się parafie powierzone salezjanom, istnieje pewna różnorodność. Jedne znajdują się w regionach, gdzie duża część społeczeństwa przynależy do Kościoła, ale ta potrzebuje jednak pogłębionej ewangelizacji; inne znajdują się w środowiskach, w których wiara wymaga pewnego przeformułowania w obliczu szybkiego procesu sekularyzacji; pewne łączą się ze społeczeństwami, w których Kościołowi nie zezwala się na inne struktury, środowiska czy sposoby ewangelizacji. I dalej, niektóre z nich są stacjami misyjnymi, podczas gdy inne znajdują się w środowiskach wiejskich. Są one również obecne w środowiskach o silnej religijności ludowej, a także wielowyznaniowych. Nie brakuje ich też w dużych aglomeracjach miejskich i na przedmieściach dużych miast, gdzie występują również problemy dotyczące agregacji, promocji człowieka i zakorzenienia. Wreszcie są i takie, które znajdują się w środowiskach społeczno-gospodarczych, a które można określić jako średniozamożne, podczas gdy inne w tych znacznie uboższych.

W SKRÓCIE

ORYGINALNOŚĆ PARAFII POWIERZONEJ SALEZJANOM

Uprzywilejowana przestrzeń ewangelizacyjna dla młodych

zgodnie z Salezjańskim Projektem Wychowawczo-Duszpasterskim

- zaangażowanie w parafie w obradach Kapituł Generalnych
- cenny dar dla całej wspólnoty Kościoła

- charyzmat Zgromadzenia winien być ukazywany nie mniej niż w innych dziedzinach naszych dzieł salezjańskich
- Inspektorat ponosi odpowiedzialność za animację i zarządzanie

Wieloraka i zróżnicowana charakterystyka począwszy od:

Wniosku o powierzenie

- parafie diecezjalne powierzone wspólnocie zakonnej
- przejście od "kościoła publicznego" lub "sanktuarium" do "parafii".
- przekazywanie jednej lub więcej parafii kilku księżom "in solidum"
- parafie, ostatecznie, powierzone odosobnionym zakonnikom lub o charakterze personalnym (Zgromadzenie zmierza do zaprzestania przyjmowania tego typu próśb)

Usytuowanie społeczne

- w regionach o powszechnej społecznej przynależności do Kościoła
- usytuowane w kontekstach, w których wiara wymaga przeformułowania
- w społeczeństwach, w których Kościół nie ma prawa do innych struktur
- stacje misyjne lub środowiska wiejskie
- środowiska o silnej religijności ludowej, ale także w kontekstach międzywyznaniowych
- w dużych aglomeracjach miejskich, na przedmieściach dużych miast
- w kontekstach społeczno-ekonomicznych średnio-wysokich lub umiarkowanych

WWD PARAFII

ROZDZIAŁ

Parafia stanowi dużą wspólnotę wiernych ochrzczonych, „część” Kościoła powszechnego, wpisując się w dynamikę duszpasterstwa diecezjalnego. Wspólnota chrześcijańska jest historycznym miejscem przeżywania komunii: w niej wierzący znajduje swój dom. W tym sensie współczesna typologia parafii z pewnością nie jest jednoznaczna, ale raczej złożona. Będąc **wspólnotą wspólnot**, parafia tworzy przede wszystkim szeroką tkankę relacji międzyludzkich, która sprzyja komunii i braterstwu: „duchowość komunii” (*Novo Millennio Ineunte*, 43-45).

Salezjańska forma animacji każdego środowiska wychowawczego, jakie obejmuje posłannictwo Księdza Bosko, jest określona jako *Wspólnota Wychowawczo-Duszpasterska* (WWD) (por. Konst. 47; KG24, art. 149-179; *Salezjańskie duszpasterstwo młodzieżowe. Podstawa programowa dla sektora Duszpasterstwa Młodzieżowego*, 2014, rozdz. 5). Nie jest to nowa struktura, która jest dodana do innych struktur zarządzania i partycypacji, jakie istnieją w różnych dziełach lub środowiskach duszpasterskich, ani też nie jest sposobem organizacyjnym pracy lub sposobem uczestnictwa. Mowa tu o grupie ludzi (młodzież i dorośli, rodzice i wychowawcy, osoby zakonne i świeckie, przedstawiciele innych instytucji kościelnych i świeckich, a także innych wyznań, mężczyźni i kobiety dobrej woli), którzy wspólnie udzielają się na rzecz wychowania i ewangelizacji młodych ludzi, zwłaszcza najuboższych, zgodnie ze stylem Księdza Bosko. Rzeczywistość tę można postrzegać jako strukturę koncentrycznych kręgów, zakładającą różny stopień odpowiedzialności poszczególnych osób na poziomie realizowanej misji.

Nasz charyzmat jest darem Ducha Świętego dla Kościoła, dlatego parafia powierzona salezjanom łączy dwie charakterystyczne cechy:

- ▶ po pierwsze, jest *miejscem obecności Boga w Kościele lokalnym*, wychodząc od osobistego charyzmatu;
- ▶ po drugie, jest to *Wspólnota Wychowawczo-Duszpasterska*, w której każdy czuje się odpowiedzialny za głoszenie Ewangelii i rozwój samej wspólnoty, ale przede wszystkim za młodych ludzi.

WWD parafii powierzonej salezjanom zakłada wspólną misję, która z kolei łączy się ze współodpowiedzialnością (por. KG 24, 18), skupiając

wokół projektu duszpasterskiego jak największą liczbę osób i wysiłki ewangelizacyjne. Dlatego konieczne jest przewyższenie zasadniczo klerykalnego i „monolitycznego” modelu parafii, w której tylko osoby, które otrzymały święcenia, podejmują decyzje i zarządzają.

Chodzi o wypracowanie wspólnotowej wizji parafii, która nie pozwala na autoreferencyjną koncepcję i klerykalizację duszpasterstwa, stawiając na pierwszym planie relacje braterskie; parafia rozumiana jako WWD, w której **wielość powołań, charyzmatów i posług buduje harmonijny organizm**, w którym wszyscy członkowie znajdują swoje miejsce i w której codzienna droga jest ćwiczeniem się we współodpowiedzialności. Wspólnota, którą ubogaca wiele różnych twarzy, historii, charyzmatów, dialog i dzielenie się.

Parafia, w której dokonuje się „fuzja różnorodności”; z kapłanami, zakonnikami i świeckimi, którzy współpracują w jednej misji, wzajemnie się uzupełniając w różnorodności; każdy wnosząc swój wkład, wszyscy zjednoczeni tym samym chrztem. Innymi słowy, w Kościele jest miejsce dla wszystkich i każdy może znaleźć takowe w jednej rodzinie Bożej, szanując powołanie każdego i starając się docenić każdy charyzmat.

Istotnie, w parafii **różnorodność „tworzy Kościół”**: przede wszystkim różnorodność dróg wiary; różnorodność społeczno-kulturowa; różnorodność temperamentów, skłonności, psychiki; różnorodność pochodzenia; różnorodność wiekowa; różnorodność obowiązków w tej samej parafii.

2 2

PODMIOTY WWD PARAFII

Wielość różnych powołań jest odzwierciedleniem współodpowiedzialności osób świeckich i posług w ramach struktur parafialnych. We wspólnotach parafialnych jest wielu świeckich (dorośli i młodzież), którzy pełnią swoją służbę i posługę w trosce o dobro wspólne. Z prostych odbiorców „posługi religijnej” członkowie wspólnoty parafialnej muszą stać się tam, gdzie są podmiotami misji Kościoła.

Ludzie, zwłaszcza młodzi, żyją w środowisku, w którym dzielą się zainteresowaniami i doświadczeniami, czyniąc to w dialogu z rówieśnikami i dorosłymi w klimacie wzajemnego towarzyszenia oraz ciągłej wymiany umiejętności i talentów. Przeżywanie tego doświadczenia wzajemności w kluczu wspólnotowym, owej „kultury spotkania”, oznacza zaistnienie w każdym domu salezjańskim **Wspólnoty Wychowawczo-Duszpasterskiej, która nie powstała jako wymóg utrzymania porządku czy równowagi, ale jest naszym sposobem wychowawczego i duszpasterskiego działania.** Z tego powodu nie tylko jesteśmy razem, ale czujemy potrzebę wspólnej pracy, ponieważ wierzymy w bogactwo, jakie niesie każde powołanie.

W skład WWD wchodzi: młodzież, rodziny, grupy Rodziny Salezjańskiej, wspólnoty zakonne, świeccy zaangażowani, grupy kościelne, stowarzyszenia i ruchy.

„Kultura spotkania” oznacza środowisko, które promuje dialog, solidarność i otwartość na wszystkich, podkreślając centralną rolę osoby. Konieczne jest zatem, aby parafia była „miejszem” sprzyjającym byciu razem i rozwojowi trwałych relacji osobowych, które pozwalają każdemu doświadczyć poczucia przynależności i bycia akceptowanym. Wspólnota parafialna jest wezwana do rozwijania prawdziwej „sztuki bliskości” (Instrukcja „NAWRÓCENIE DUSZPASTERSTWA WSPÓLNOTY PARAFIALNEJ W SŁUŻBIE MISJI EWANGELIZACYJNEJ KOŚCIOŁA”, 2020).

A Salezjańska wspólnota zakonna w parafii wzrasta w swojej wartości dzięki znamiennej i dopełniającej się obecności **salezjanów kapłanów i salezjanów laików**, którzy stanowią istotny rys jej oblicza i pełnię apostołstwa. Istotnie, salezjanin koadiutor wnosi we wszystkie dziedziny wychowawcze i duszpasterskie wartości właściwe mu jako laikowi (por. Konst., 45).

Zatem wspólnota, której powierzono parafię, z bogactwem jej specyficznego powołania, współpracuje „charyzmatycznie” (zgodnie z salezjańską konsekracją apostołską) z misją zleconą przez biskupa diecezjalnego. Cała odnowa Zgromadzenia po Soborze Watykańskim II koncentrowała się na lokalnej „wspólnocie” jako podmiocie misji (por. Konst. 44, 49). Coraz pilniejsza jest współpraca w kształtowaniu mentalności, która zakłada, że duszpasterstwo parafii powierzonej

salezjanom nie jest związane wyłącznie z osobą proboszcza, ale z całą wspólnotą salezjańską.

Cała **salezjańska wspólnota zakonna** jest nośnikiem «specyficznej wrażliwości duszpasterskiej», która wzbogaca całe duszpasterstwo poprzez swoje dziedzictwo duchowe i charyzmatyczne. Jej styl pedagogiczny, braterskie relacje i współodpowiedzialność w misji stanowią świadectwo będące punktem odniesienia w parafiach i dzielnicach.

Wspólnota żyje duchem rodziny i stara się nim dzielić, doświadczając wzajemnego zrozumienia i szacunku przede wszystkim w dynamice wewnętrznej. Inspektor i jego Rada zapewniają wspólnotę zakonną do duszpasterskiej opieki nad parafią i wspierają współbraci w autentycznej realizacji ich salezjańskiego powołania, zachęcając ich do gorliwości apostołskiej, ukierunkowanej głównie na młodzież. Inspektor ma pełne prawo do przeprowadzenia wizytacji parafii powierzonej salezjanom i podejmuje odpowiednie interwencje, by zobowiązanie podjęte wobec biskupa było wypełniane zgodnie z zawartą umową (por. *Elementy prawne i praktyka administracyjna w zarządzaniu Inspektoriatu*, Dyrekcja Generalna Dzieł Księdza Bosko, 2004; załącznik A-14), gwarantując wobec Zgromadzenia, że propozycja salezjańska zostanie przyjęta i urzeczywistniona w pełnym wymiarze charyzmatu Księdza Bosko.

Cała wspólnota przyjmuje wytyczne duszpasterskie diecezji, dołączając bogactwo własnego charyzmatu duszpasterskiego. Także cała wspólnota:

- ▮ jest w pełni włączona w życie i działania inspektorii, do której należy;
- ▮ powołuje ekipę animatorów duszpasterstwa parafialnego, która współpracuje z proboszczem;
- ▮ promuje rozwój i wdrażanie SPWD w parafii;
- ▮ jest odpowiedzialna, we współpracy z proboszczem i jego ekipą, za formację i animację duchową wiernych;
- ▮ ukierunkowuje członków Rodziny Salezjańskiej na drodze stawiania się pierwszymi współpracownikami w realizacji projektu;

- ▮ uczestniczy w życiu parafii, interesuje się życiem i historią ludzi, zwłaszcza młodzieży.

Wspólnota zakonna jest ośrodkiem ożywającym parafię powierzoną salezjanom (por. KG21, 138; Reg., 26) i wypełnia specyficzną funkcję (por. KG24, 159) jako że:

- ▮ świadczy o prymacie Boga;
- ▮ w widoczny sposób wyraża swoje życie braterskie i praktykę rad ewangelicznych, czyniąc to poprzez chwile modlitwy, spotkania, odpoczynku;
- ▮ dzieli się swoim świadectwem ze świeckimi ze wspólnoty parafialnej;
- ▮ jest zjednoczona w projekcie, który uwzględnia różne umiejętności współbraci.

Te cechy sprawiają, że życie wspólnoty jest bardziej pogodne, bardziej przekonywujące, a także bardziej satysfakcjonujące, przywracając Ewangelię i życie w Kościele, który bardziej pociąga.

B Dyrektor domu salezjańskiego, jako „pierwszy odpowiedzialny za życie zakonne, za działalność apostolską i za administrację dóbr” (Konst. 176), jest strażnikiem tożsamości życia konsekrowanego salezjanów we wspólnocie lokalnej. Towarzyszy i pomaga współbratu w rozeznaniu, rozwoju i wykorzystaniu darów charyzmatycznych, jakie mu zostały przekazane do realizacji salezjańskiego postannictwa, także w parafii (por. *Animacja i zarządzanie wspólnotą. Posługa salezjańskiego dyrektora*, Towarzystwo św. Franciszka Salezego. Salezianie Księdza Bosko, 2019; por. punkt 4: „strażnik i animator tożsamości życia konsekrowanego salezjanów”). Troszczy się o jedność i tożsamość salezjańską całego Dzieła i pobudza współbraci do współodpowiedzialności w realizowaniu parafialnego programu duszpasterskiego (por. Reg., 29).

Do trudności związanych z godzeniem, w ramach jednego programu, typowych obowiązków, jakie realizuje jako dyrektor całego Dzieła salezjańskiego w wymiarze zakonnym i wychowawczym, z obowiązkami proboszcza, który stoi na czele wspólnoty parafialnej (jako ostateczny punkt odniesienia, gdy chodzi o animację i kierowanie parafią) odniósł

się KGS 20 (KGS20, 435) i Regulaminy (por. Reg., 23). Wskazania te starają się uporządkować tę kwestię. Istotnie, Regulaminy w art. 29 uwzględniają doświadczenie związane z powyżej opisaną sytuacją: «Kiedy urzędy dyrektora i proboszcza są rozdzielne, dyrektor niech się troszczy o jedność i tożsamość salezjańską wspólnoty i pobudza do współodpowiedzialności w realizowaniu parafialnego programu duszpasterskiego».

Dlatego dyrektor domu salezjańskiego, któremu powierzona została tylko parafia, powinien, w miarę możliwości, być także proboszczem, pełniąc funkcję dyrektora-proboszcza. Wspólnym celem tych dwóch ról jest wspólnota, która będzie ośrodkiem animacyjnym szerszej wspólnoty niż parafia powierzona salezjanom.

Z drugiej strony może być i tak, że dyrektor ponosi podwójną odpowiedzialność jako proboszcz i osoba odpowiedzialna za oratorium; ten przypadek zakłada wyznaczenie współbrata, najlepiej jako wikariusza proboszcza (wiceproboszcza), do pracy w oratorium i parafii, co pozwala temu pierwszemu poświęcić się głównym zadaniom i obowiązkom dyrektora.

W przypadku dzieł złożonych, z większą ilością struktur, dyrektor przewodniczy **Radzie WWD i Dzieła**. Rada ta jest organem łączącym i koordynującym, który tworzą dyrektor i przedstawiciele różnych środowisk, które składają się na dane Dzieło; z tego względu byłaby wskazana również obecność w niej proboszcza i jakiegoś członka Rady duszpasterskiej. Ci, kierując się tym samym charyzmatem i uczestnicząc w jednej misji, zobowiązują się oni do uobecnienia na danym terytorium daru i posługi charyzmatu salezjańskiego w całym jego znaczeniu. Z tego powodu dzielą się różnymi obowiązkami wynikającymi z zarządzania wszystkimi środowiskami Dzieła i spotykają się nie tylko w celach organizacyjnych, ale także po to, by się formować i przeprowadzić wspólną refleksję.

C **Proboszcz** jest pierwszym odpowiedzialnym za posługę w parafii, jaka została powierzona Zgromadzeniu Salezjańskiemu przez biskupa; on sam jest świadomy swojej odpowiedzialności wobec biskupa i Zgromadzenia. Należy podkreślić, że proboszcz salezjański reprezentuje zarówno Biskupa, jak i Zgromadzenie. Ten „uobecnia” biskupa i program Kościoła partykularnego (por. LG 28) i z tego powodu otrzymuje od niego mandat; tak samo reprezentuje Zgromadzenie i jego program, jako że parafia

jest powierzona Zgromadzeniu i to ono wyznacza proboszcza, a gdy ten przestaje nim być, jego następcę. Proboszcz przewodniczy wspólnocie parafialnej, biorąc na siebie odpowiedzialność za realizację Programu Wychowawczo-Duszpasterskiego, czyniąc to wraz z dyrektorem, wspólnotą salezjańską i Radą duszpasterską.

Salezjański proboszcz, wierny misji wychowawczej i duszpasterskiej, ma za wzór ewangelizację młodzieży i ludu Bożego Księdza Bosko. Dziś ta inspiracja urzeczywistnia się poprzez dokładne urzeczywistnianie wizji modelu wychowawczo-duszpasterskiego, którego każdy salezjanin powinien poszukiwać. To podejście jest bardzo ważne. Przypominamy sobie wagę, jaką Konstytucje salezjańskie przywiązują do tożsamości salezjanów jako „pasterzy wychowawców”, świadomych potrzeby i pielęgnowania takiego typu formacji salezjańskiej, która pomoże im odpowiedzieć na wyzwania związane ze współczesnym społeczeństwem, na potrzeby i oczekiwania, także te ukryte, ludu Bożego, zwłaszcza młodzieży; salezjanów kapłanów bardziej związanych z miejscami, czasami i sytuacjami życiowymi ludzi ze środowisk ludowych.

Właśnie z powodu tej potrzeby relacji proboszcz powinien być stale dostępnym punktem odniesienia, niejako „zamieszkiwać” swoją wspólnotę, i to nie tylko w sensie czasowym, ale także intelektualnym i emocjonalnym, niosąc w sercu i wyzwalając jej potencjał, coraz bardziej owocną działalność apostolską o charakterze młodościowym i ludowym.

Kolejną cechą - ściśle powiązaną z poprzednimi - *jest umiejętność nawiązywania dobrych relacji*, dbania o zróżnicowane relacje międzyludzkie z jednostkami, ze współbraćmi, z zakonnikami i zakonnicami, z którymi się spotyka, ze świeckimi, z chorymi, z młodzieżą, z dziećmi, z osobami starszymi i rodzinami, z osobami z grup parafialnych i z Kościołem lokalnym.

W tym znaczeniu proboszcz jest wezwany do przyjęcia, wysłuchania, towarzyszenia i formowania „*po salezjańsku*” *wspólnoty parafialnej*, tzn. czyniąc to z prostą, odpowiednią duchowością, konkretnym świadectwem apostolskim, przykładem pracowitości, poczuciem optymizmu, horyzontem misyjnym, uprzywilejowaniem młodzieży i ubogich, odnowioną pobożnością maryjną i zaangażowaniem w praktykę sakramentalną.

Osobiste życie kapłana salezjanina opiera się na wartościach inspirowanych Konstytucjami Salezjanów Księdza Bosko. Reasumując, łączy w sobie dary związane z salezjańską konsekracją apostołską i posługą duszpasterską. W swojej refleksji Kościół wykazuje, że kapłaństwo nie jest czymś ogólnym ani na poziomie sprawowania posługi, ani łaski. To właśnie charyzmat zapoczątkował szczególny sposób bycia kapłanem i wykonywania posługi. Dobrze oddali tę koncepcję autorzy biografii Księdza Bosko, którzy nadali im tytuły: «Kapłan wychowawca» i «Kapłan dla młodzieży».

D Świeccy, na mocy chrztu, mają ściśle określone miejsce, rolę i odpowiedzialność w naszych wspólnotach parafialnych. Te ze swojej strony promują i towarzyszą powołaniom w ich różnorodności, zachęcając także laików na tym polu do przyjęcia znaczącej roli w misji ewangelizacyjnej. Wspólnota parafialna pielęgnuje relacje międzyludzkie, troszczy się o ludzi i grupy, starając się, aby każdy czuł się *doceniony, akceptowany, rozumiany*. Nasze wspólnoty kościelne stanowią najbardziej odpowiednie miejsce do codziennego przeżywania chrześcijańskiego doświadczenia; świeccy, rodziny, młodzież i ubodzy są głównymi podmiotami odniesienia w propozycjach wspólnoty.

W każdej parafii znajdują się grupy świeckich, którzy poświęcają swój czas na różnych polach związanych z edukacją, ewangelizacją, celebracjami i działalnością charytatywną. Są członkowie różnych rad (duszpasterskiej, do spraw ekonomicznych, związanych z oratorium-ośrodkiem młodzieżowym), osoby odpowiedzialne za różne grupy, stowarzyszenia oraz ruchy działające na terenie parafii.

Wartość parafii łączy się z jej zdolnością do stawiania się wspólnotą. Miejscem spotkania ludzi, którzy nie tylko identyfikują się z rolami związanymi z całym szeregiem „posług” (kapłani, diakoni, lektorzy, akolici, katecheci, szafarze Eucharystii, działacze charytatywni itp.). To jednak nie odzwierciedla wszystkich realiów, ponieważ dotyczy jedynie działań, jakie są podejmowane przez parafię w odpowiedzi na specyfikę i potrzeby (nie tylko bezpośrednio religijne) związane z kontekstem, w którym się znajduje. Niewątpliwie jest także przestrzenią zamieszkaną przez rodziny, które są nosicielami nowości i życia. Aby zaludnić parafie rodzinami należy się nimi zainteresować i im towarzyszyć, gdy powstają (przygotowanie do małżeństwa), gdy rodzi się dziecko (chrzest), na etapach dorastania dzieci, także w wierze (inicjacja chrześcijańska); być blisko chorych i osób

w podeszłym wieku przebywających w domach (duszpasterstwo chorych), w chwilach żałoby i rozłąki (pogrzeb).

Proboszcz ze swoją radą udziela wskazówek dotyczących animacji grup kościelnych, ze szczególnym uwzględnieniem propozycji *Salezjańskiego Ruchu Młodzieżowego* i *Rodziny Salezjańskiej*. W tym znaczeniu charyzmat, który charakteryzuje parafię, jest przede wszystkim salezjański. Łączy się to z wymogiem, aby różne komponenty Rodziny Salezjańskiej, współodpowiedzialne za charyzmat Księdza Bosko i wymiar duchowy, wyraźniej zatroszczyły się o swoją tożsamość i zeryfikowały swoją postawę dialogu i współpracy.

E Parafia powierzona salezjanom uważa **młodych ludzi za pełnoprawnych i nieodzownych członków WWD**. Są oni „historycznym szczęściem Zgromadzenia” (mówiąc słowami ks. Juana Vecchiego). Tak

więc ta obecność charyzmatyczna musi uwzględniać świat nastolatków i młodych ludzi, ich troski, doświadczenia i oczekiwania. Duszpasterstwo młodzieżowe w parafii wyraża troskę Kościoła o bardzo dużą liczbę młodych ludzi, zwracając uwagę na wszystkie grupy wiekowe. Konkretność działań powinna również prowadzić do zainteresowania się sytuacją młodych ludzi, którzy często są poza parafią.

„Pragnę podkreślić, że to sami ludzie młodzi są twórcami duszpasterstwa młodzieżowego, wspierani towarzyszeniem i kierownictwem, ale wolni w odnajdywaniu nieustannie nowych dróg z kreatywnością i śmiałością [...]. Chodzi raczej o skorzystanie ze sprytu, pomysłowości i wiedzy ludzi młodych na temat wrażliwości, języka i problemów innych młodych” (Christus vivit, 203).

Parafia chce być wspólnotą, w której jest miejsce na **protagonizm młodych ludzi**, pozwalając wyłonić się ich potrzebom i towarzysząc im; wyzwalając inicjatywę, kreatywność i autonomię w działaniach i na drogach, na których im towarzyszą, zgodnie z ich własną wrażliwością i perspektywą, czyniąc ich aktywnymi protagonistami inicjatyw podejmowanych z pożytkiem dla ich samych i wspólnoty parafialnej. Ważne jest, aby zachęcać młodych ludzi do zaangażowania się również w programy formacyjne parafii-oratorium, nie jako zwykłych uczestników, ale jako protagonistów w planowaniu i urzeczywistnianiu nowych przedsięwzięć tego typu. Zazwyczaj niektórzy z młodych ludzi są członkami Rady duszpasterskiej, zaangażowanymi w planowanie i realizację Salezjańskiego Programu Wychowawczo-Duszpasterskiego. Niektórzy młodzi są zwykle członkami Rady Duszpasterskiej, zaangażowani w planowanie i realizację Salezjańskiego Projektu Wychowawczo-Duszpasterskiego. Preferencje młodych ludzi, jak już wspomniano, łączą się z propozycją duszpasterstwa parafialnego, która jest dynamiczna, entuzjastyczna i odnosi się do ideałów ewangelicznych.

F **Odpowiedzialnym za oratorium – centrum młodzieżowe**, zgodnie z wytycznymi KG20 (por. 432), powinien być wikariusz parafialny zajmujący się sektorem młodzieżowym. Jest to perspektywa, z którą wiąże się jeszcze inne ważne sprawy. Ta przynosi dwie korzyści:

- ▶ po pierwsze, łączy parafię i centrum młodzieżowe w ramach jednego programu działalności duszpasterskiej;

- po drugie, czyni oratorium-centrum młodzieżowe ośrodkiem promieniowania inicjatyw młodzieżowych na terytorium, a nie tylko przedstawia się jako środowisko, w którym są proponowane różne formy aktywności.

Istotnie, misyjny charakter salezjańskiego oratorium może i musi wychodzić z terenu parafii, by nie został popełniony z obu stron błąd, jakim jest zamykanie się we własnych murach.

W niektórych przypadkach odpowiedzialną za oratorium-centrum młodzieżowe jest osoba świecka. Rzeczywiście, w niektórych inspektoriaty skorzystano z tej możliwości, zatrudniając taką osobę w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin. Usilnie się zaleca, aby osoba świecka, pełniąca tę funkcję, należała również do Parafialnej Rady Duszpasterskiej.

Należy zwrócić uwagę na związek parafii ze środowiskiem oratorium – centrum młodzieżowego (por. Reg. 26), jak to zobaczymy później. W wielu przypadkach nie istnieje parafia bez oratorium, ale mamy też przeciwne sytuacje (oratoria na terenie duszpasterskim), gdzie nie ma parafii.

W SKRÓCIE

ZNACZENIE WSPÓLNOTY WYCHOWAWCZO- DUSZPASTERSKIEJ PARAFII

Podejmuje wspólną misję: angażuje do współodpowiedzialności wokół projektu jak największą liczbę osób

Wielość powołań, charyzmatów i posług: kultura spotkania

PODMIOTY WWD PARAFII

Salezjańska wspólnota zakonna w parafii

zwiększa swoją wartość dzięki znaczącej i uzupełniającej się obecności salezjanów duchownych i świeckich

- jest nośnikiem "szczególnej wrażliwości duszpasterskiej"
- żyje duchem rodzinnym w dzieleniu się
- przyjmuje wytyczne duszpasterskie inspektorii i diecezji
- jest częścią ożywczego jądra parafii i odgrywa w nim wyróżniającą rolę

Dyrektor Domu Salezjańskiego

- strzeże salezjańskiej konsekrowanej tożsamości we wspólnocie lokalnej
- troszczy się o jedność i tożsamość salezjańską całego Dzieła
- zachęca współbraci do realizacji projektu duszpasterskiego parafii
- przewodniczy radzie WWD lub całemu dziełu

Proboszcz

- pierwsza osoba odpowiedzialna za misję parafialną powierzoną przez biskupa Zgromadzeniu Salezjańskiemu
- reprezentuje Zgromadzenie i jego propozycję
- przewodniczy wspólnocie parafialnej
- podejmuje odpowiedzialność za realizację Salezjańskiego Projektu Wychowawczo-Duszpasterskiego w jedności z dyrektorem, wspólnotą salezjańską i Parafialną Radą Duszpasterską

PODMIOTY WWD PARAFII

Świeccy

- promują i towarzyszą różnorodności powołań
- podejmują znaczącą rolę w misji ewangelizacyjnej
- kierują swoją uwagę na Salezjański Ruch Młodzieżowy i Rodzinę Salezjańską

Młodzi ludzie

- pełnoprawni i niezastąpieni członkowie WWD
- członkowie parafialnej rady duszpasterskiej
- zaangażowani w planowanie i realizację Salezjańskiego Projektu Wychowawczo-Duszpasterskiego

Osoba odpowiedzialna
za Oratorium
- Centrum
Młodzieżowe

- wikariusz parafialny ds. młodzieży
- łączy parafię i Oratorium - Centrum Młodzieżowe w jeden plan działań duszpasterskich
- ukazuje Oratorium - Centrum Młodzieżowe jako ośrodek rozpowszechniania inicjatyw młodzieżowych w środowisku lokalnym

PROPOZYCJA WYCHOWAWCZO-DUSZPASTERSKA PARAFII POWIERZONEJ WSPÓLNOCIE SALEZJAŃSKIEJ

ROZDZIAŁ

Parafia z pewnością ma swoje potrzeby ze względu na swój charakter kościelny i kulturowy, który trzeba uwzględnić na placówce salezjańskiej, na której się znajduje, jednak nasz charyzmat jest w niej obecny w formie jednolitej i oryginalnej. Dlatego naszym zadaniem jest w pełni przyjąć tę rzeczywistość, troszcząc się o wzbogacenie naszych propozycji wychowawczo-duszpasterskich, wprowadzając nasze rysy, pozostając wiernym naszemu salezjańskiemu DNA.

*Ale jakie jest to „**proprium**” wychowawczo-duszpasterskie parafii powierzonej salezjanom?*

3 1

OŚRODEK EWANGELIZACJI I WYCHOWANIA DO WIARY

Dzieje Apostolskie to księga Nowego Testamentu, która z pewnością bardziej niż inne pomaga nam zrozumieć niełatwe życie pierwszych wspólnot chrześcijańskich. W nich rozkwitała, umacniała się i była szerzona prawda Jezusa Chrystusa, którą się dzielono. Jest taki fragment, który z pewnością można odnieść do życia każdej wspólnoty parafialnej: „*Trwali oni w nauce Apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i w modlitwach*” (Dz 2,42).

- ▶ W tym fragmencie *Dziejów Apostolskich* mowa jest o „wytrwałości” w nauczaniu apostołów. Wiąże się to z *głoszeniem Ewangelii* i pogłębianiem tego przepowiadania poprzez *katechezę*. *Słuchanie Słowa* jest istotnym momentem wspólnoty obdarzonej mocą Ducha, więcej, spotkanie ze Słowem odbywa się we wspólnocie.
- ▶ Dalsza wytrwałość ma miejsce w komunii, w „byciu razem”, w *zgodzie*. Uczeczywistniają to wszyscy członkowie parafii, opierając się na tym samym fundamencie, na tej samej wierze; stąd bierze się ta zgodność, która prowadzi *również do dzielenia się dobrami materialnymi*, wskazując na jedność wiary i *komunię miłości*”.
- ▶ Trzeci wyraz „wytrwałości” to „łamanie chleba”. Jest to „łamanie chleba”, które przywołuje nasze celebracje eucharystyczne; owo gromadzenie się na spożywaniu chleba eucharystycznego ukazuje, że historia dotycząca Jezusa nie skończyła się, ale trwa.

- Jest to także wytrwałość „na modlitwie”, która stanowi podstawę całego życia wspólnotowego. To *modlitwa gwarantuje* związek między słuchaniem Słowa, celebracją Eucharystii i praktykowaniem miłości.

«Ilekroć więc salezjanie są wezwani przez Biskupa do pełnienia duszpasterskiej posługi w danej miejscowości czy dzielnicy, lub też w pewnym kręgu ludu Bożego, przyjmują na siebie wobec Kościoła wielkie zobowiązanie budowania – przy pełnej współodpowiedzialności osób świeckich – wspólnoty braci, złączonych w miłości dla słuchania Słowa, sprawowania Wieczery Pańskiej i głoszenia zbawczego orędzia» (KG20, 416).

 Tak więc parafia jest naturalnym miejscem, w którym oferowana jest wszystkim **systematyczna propozycja ewangelizacji i wychowania do wiary** (por. KG23, 116-157). Relizując pierwsze przepowiadanie względem tych, którzy są daleko i oferując ciągłe i stopniowe drogi wychowania do wiary, parafia powierzona wspólnocie salezjańskiej widzi pilną potrzebę przejścia od duszpasterstwa sakramentalizacji (z katechezą ukierunkowaną głównie na nie) do duszpasterskiej troski o stałe wychowanie do wiary (wtajemniczenie i dojrzewanie w życiu chrześcijańskim, z odpowiednią katechezą).

Troska o promowanie pierwszego przepowiadania jest konkretnym wyrazem misyjnego charakteru parafii salezjańskiej. «Pierwsze przepowiadanie» wiary, które dotyczy żywotnego spotkania ze zmartwychwstałym Panem, jest nie tylko „początkiem”, ale również „centrum” i „sercem” naszej wiary. Wiary, która musi także prowadzić do drogi formacji, dojrzewania, wzrostu, „co oznacza, by poważnie traktować każdą osobę oraz zamiar, jaki Pan ma w stosunku do niej” (EG 160). Stanowi to wyzwanie dla wszystkich naszych parafii. „Jest **głównym orędziem**, tym, do którego trzeba stale powracać i słuchać na różne sposoby i które trzeba stale głosić podczas katechezy w tej czy innej formie, na wszystkich jej etapach i chwilach” (EG 164).

Ksiądz Bosko przekazał salezjanom przede wszystkim swoją pasję dotyczącą zbawienia młodych ludzi; zainteresowanie się nimi, co konkretnie wyraża się w prowadzeniu prostej, nieodzownej katechezy, dostosowanej do warunków, wieku i kultury młodych, połączonej z innymi propozycjami wychowawczymi i rekreacyjnymi oratorium: „*To Towarzystwo na początku było prostym katechizmem*”. Dlatego ważne jest, aby promować **dywersyfikację i odnowę programów katechetycznych**. W tym

znaczeniu należy podkreślić antropologiczny wymiar katechezy, nie tylko w sferze metodologicznej, ale także merytorycznej, zwracając uwagę na psychosocjologiczne uwarunkowania dzieci, nastolatków, młodzieży i dorosłych, a także - na „znaki czasów”, na „kultury młodzieżowe”, na dorobek nauk humanistycznych.

B Parafia jest wspólnotą, w której można doświadczyć **najbardziej charakterystycznych wartości salezjańskiej duchowości młodzieżowej**, takich jak: radość codziennego życia chrześcijańskiego; nadzieja, która dostrzega pozytywy w ludziach i sytuacjach; promocja komunii i społecznego wymiaru miłości, co stanowi fundamentalną praktykę w jej charyzmatycznym wyrazie.

Wspólnota parafialna angażuje się zatem, ze wszystkimi jej członkami, na rzecz dojrzewania ludzkiego i religijnego, oferując propozycję specyficznego życia chrześcijańskiego, które polega na otwarciu się na nowe formy przyjęcia, przyjmując tych wszystkich, którzy poszukują religijnego sensu swojego życia; okazywaniu współczucia i zapewnianiu towarzyszenia tym, którzy są kuszeni do odejścia; akceptowaniu wszystkich, nawet tych, którzy początkowo nie są zainteresowani podjęciem drogi wiary.

C Jest wspólnotą misyjną i ewangelizacyjną, w której **Słowo Boże i liturgia** wspierają życie wiary swoich członków, sprzyjając przekazywaniu doświadczenia chrześcijańskiego. Wspólnota parafialna stawia Eucharystię w centrum życia wspólnotowego i celebrowa w sposób znaczący sakramenty życia chrześcijańskiego, w szczególności sakrament pojednania.

Stąd też nasze kościoły parafialne są wezwane do tworzenia przestrzeni ciszy, modlitwy i osobistego spotkania z Bogiem pośród licznych czysto ziemskich zajęć. Jego Słowo musi być głoszone, studiowane, przyjmowane, przemodlone, przeżywane... Jego obecność jest celebrowana. Jego wezwanie jest wysłuchane i podąża się za nim, jego wola jest wypełniana. Parafia nie jest miejscem spotkań politycznych czy towarzyskich, nawet jeśli przyjmuje wszystkich, ani miejscem ucieczki w fałszywą duchowość... Fakt, że Pan jest tam obecny, mówi nam, że jest to dom, w którym mieszka; **miejsce transcendencji i Jego obecności**, w którym decydujemy się żyć; że jest nasza wspólna i priorytetowa sprawa.

Okazje do urzeczywistnienia tego centralnego miejsca Słowa Bożego mogą być rozmaite. Dla księży istnieje niezrównana okazja, jaką jest

homilia. Wierni zauważają, czy ich kapłan jest przekonany o tym, co mówi, czy pasjonuje się Słowem Bożym, czy stara się żyć osobiście jego istotą, okazując miłość bliźniemu i akceptując go.

D Parafia powierzona salezjanom pielęgnuje **nabożeństwo do Maryi Wspomożycielki**. Obecność Madonny Księdza Bosko jest prawdziwie aktywna, czyniąc nas lepszymi na drodze naśladowania Jezusa, „czyńcie to, co On wam mówi” to zaproszenie Matki. Ponadto nabożeństwo do Maryi Wspomożycielki jednoczy nas w powszechnej wspólnotie Kościoła. Nabożeństwo do Wspomożycielki jest bowiem nieodłącznym elementem wkładu salezjańskiego w życie Kościoła, ponieważ stanowi żywą część jego całości; nie możemy oddzielić naszej duchowości od nabożeństwa do Maryi Wspomożycielki, które jest istotnym elementem naszego charyzmatu, ponieważ przenika jego fizjonomię i ożywia jego elementy. Gdyby zabrakło zdrowej witalności wymiaru maryjnego, nasza duchowość odczułaby to w swoim wigorze i płodności; odpowiednia troska o głębokie odrodzenie maryjne sprawi, że całe powołanie salezjańskie znów „się zazieleni”. Nasze nabożeństwo do Wspomożycielki, które jako salezjanie krzewimy we wszystkich środowiskach, pozostaje w bardzo bliskim i żywym kontakcie zarówno z salezjańską „misją”, jak i z „duchem” właściwym naszemu charyzmatowi. Kult i nabożeństwo do Maryi składają się na prawdziwą pobożność.

Stowarzyszenie Maryi Wspomożycielki (ADMA) żyje i szerzy to nabożeństwo zgodnie z duchem księdza Bosko. Oferuje drogę uświęcenia i apostołatu, doceniając w szczególny sposób kult Jezusa w Najświętszym Sakramencie i nabożeństwo do Maryi Wspomożycielki. Wstępując do ADMA, członkowie zobowiązują się do naśladowania Maryi i przeżywania duchowości dnia codziennego w postawie ewangelicznej, biorąc aktywny udział w życiu liturgicznym, coraz uważniej wsłuchując się w Słowo Boże i odmawiając Różaniec, zwłaszcza 24 dnia każdego miesiąca. Należący do tego stowarzyszenia chętnie angażują się w lokalne inicjatywy apostołskie w swoich parafiach, gorliwie włączają się w lokalne inicjatywy apostołskie, służąc bliźnim, ze szczególnym uwzględnieniem powołań kapłańskich i zakonnych.

E Jedną z cech charakterystycznych parafii powierzonej salezjanom jest znaczenie, jakie ta przywiązuje do **pośrednictwa wychowawczego**. Istotnie, preferencyjne traktowanie młodych pokoleń, a zwłaszcza troska o najbardziej potrzebujących, wprowadza do całego duszpasterstwa parafii *szczególną formę działania i specyficzną dyspozycję wychowawczą*. Ten

wkład wychowawczy na rzecz Kościoła i duszpasterstwa odzwierciedla w szczególności sposób salezjański proboszcz. Istotnie, kieruje on wielowymiarową działalnością, która obejmuje katechezę, sprawowanie sakramentów, pomoc charytatywną, odwiedzanie rodzin, wizyty u chorych itd. Jego wychowawczy charyzmat daje znać o sobie we wszystkich tych obszarach, dlatego też staje się on wzorem z wychowawczego punktu widzenia.

Przejawy tego wychowawczego pośrednictwa obejmują obszar kultury, stowarzyszenia młodzieżowe, promocję człowieka, wsparcie szkolne, doświadczenia służby i solidarności oraz projekty społeczno-wychowawcze. A zatem czynności, które nie są tylko liturgiczne czy katechetyczne, ale łączą się w ogóle z rozwojem i ukierunkowaniem życiowym. Parafia, angażując się w *dialog na tych różnych polach*, pomaga wszystkim rozwijać wartości, kryteria oceny i modele życia według Ewangelii, czyniąc to poprzez obecność opartą na wzajemności i zaufaniu (danym i otrzymanym).

3 2

OBECNOŚĆ KOŚCIOŁA OTWARTEGO I WŁĄCZONEGO W TERYTORIUM

A Parafia jest obliczem Kościoła na terytorium, **punktem odniesienia, który czyni Kościół widzialnym, włączonym społecznie w codzienne życie**. W nim chrześcijanie żyją wiarą, nadzieją i miłością, karmiąc się Słowem Bożym i celebracją sakramentów. Parafia jest „Kościółem zamieszkującym pośród swych synów i córek” (*Christifideles Laici*, 26).

Parafia powierzona salezjanom skutecznie uwidacznia troskę Kościoła o młodzież i, zakorzeniając ją w konkretnym miejscu, czyni ją „wspólnotową”, należącą do wspólnoty, którą cechuje określony charyzmat. Wraz z innymi sektorami naszej pracy salezjańskiej stanowi część Kościoła lokalnego, a zatem jest także przedmiotem jego troski duszpasterskiej. Parafia jest wspólnotą otwartą dla wszystkich, w której żyje się intensywnie duchem rodzinnym; która staje się szkołą oraz narzędziem komunii i solidarności. Stanowi wspólnotę wychowawczo-duszpasterską, zgromadzoną i powołaną przez Pana Jezusa w miejscu, które definiuje i wyraża poczucie przynależności, duchowość salezjańską, miłość do Kościoła, który żyje wśród młodzieży i wśród prostego ludu Bożego.

Terytorialny charakter dzielnicy wpływa na konkretną formę i historię parafii, cechy kulturowe, problemy rodzinne i społeczne; stwarza ludziom znajdującym się w trudnej sytuacji możliwość rozmowy i towarzyszenia, także w życiu łaski. Należy zaznaczyć, że **stała przynależność do terytorium nie zawsze pokrywa się z przynależnością do tej samej parafii**. Istotnie, pojęcie przynależności obecnie się rozszerzyło ze względu na dużą mobilność ludzi, rozbudowaną sieć relacji, które łączą ludzi poza ich własnym terytorium.

Terytorium jest więc nie tylko miejscem geograficznym, ale także siecią tradycji i relacji międzyludzkich. Dzisiaj miejsc przynależności jest wiele, a te przechodzą ciągłe przeobrażenia. Zauważa się, że pierwotny „geniusz” parafii, który łączył się z głoszeniem orędzia ewangelicznego na danym terytorium, *coraz bardziej zanika w życiu ludzi. Życie we wspólnocie parafialnej powierzonej salezjanom oznacza zatem „mieć zaufanie” do jakości relacji międzyludzkich.*

B Parafia jest pojmowana i rozumiana najpierw, jak już wspomniano, w kontekście jej terytorialności; wiernymi są ci wszyscy, którzy zamieszkują jej teren:

- ▮ ochrzczeni „w swojej różnorodności” drogi życiowej i drogi w Kościele, w którym jednocześnie żyją razem wierni gorliwi i zaangażowani, ale także wierni okazjonalnie lub sezonowo;
- ▮ chrześcijanie, którzy oddalili się z powodu indywidualizmu lub rozczarowania instytucjami religijnymi;
- ▮ osoby wyznające inne religie, które podzielają przestrzeń geograficzną, miasto lub kraj;
- ▮ niewierzący, wątpiący lub żyjący w obojętności.

Jesteśmy zacytnem, to znaczy prostymi świadkami wspólnot, które rozpoznają radość Ewangelii i starają się ją uobecnić w zrozumiały sposób, ze szczerem przyjęciem i otwartością... z tymi wszystkimi **elementami, które cechują salezjański styl akceptacji**.

Parafia, będąc tego świadoma, postrzega jako wyzwanie tych, którzy uważają się za obojętnych lub niewierzących. Musimy uczyć się języków

i poznawać kultury, z którymi wiążą się doświadczenia tych ludzi, aby wraz z nimi zrozumieć to, co jest dla nich ważne i interesujące, jak czynił to Paweł w Atenach (por. Dz 17).

*Każda parafia ma swoją specyfikę i własną fizjonomię. Jako salezianie proponujemy duszpasterstwo, które obejmuje wszelką różnorodność, jednak w każdym przypadku musi mieć miejsce odpowiednie **rozeznanie prewencyjne** w celu potwierdzenia, że dana propozycja spełnia określone warunki i jest zgodna z charyzmatem Księdza (por. Reg., 26).*

C W ten sposób społeczność parafialna staje się **również znaczącym ośrodkiem skupiającym wszystkie wspólnoty i grupy kościelne, jakie istnieją w parafii**. Stanowi to ogromne bogactwo, ale zakłada to również pewną dyspozycyjność i organizację: te grupy poznają nasz sposób bycia w Kościele poprzez WWD i SPWD, jednak trzeba im towarzyszyć w tym zrozumieniu i dzieleniu się.

Parafia to wspólnota otwarta, która **współpracuje z innymi parafiami i wspólnotami**, z diecezjalnymi organizacjami duszpasterskimi, a także

z innymi organizacjami społecznymi i edukacyjnymi obecnymi na terenie czyniąc to w perspektywie ludzkiego i religijnego rozwoju obywateli. Relacja między wspólnotą zakonną, której powierzono parafię, a innymi *wspólnotami zakonnymi męskimi i żeńskimi*, które działają na terenie parafii powierzonej salezjanom, musi być inspirowana autentycznym braterstwem, aby te czuły się skutecznie włączone we wspólne duszpasterstwo, z poszanowaniem specyficznych celów.

Parafia realizuje swoją misję w *komunii z Kościołem lokalnym i Biskupem*, włączając się w duszpasterstwo Kościoła partykularnego poprzez bogactwo powołania; jest zatem w Kościele lokalnym wyrazem „kryterium oratorskiego Księdza Bosko”. Istotnie, w art. 40 Konstytucji salezjańskich czytamy, że dla nas, salezjanów, doświadczenie Księdza Bosko jest kryterium przewodnim:

„Ksiądz Bosko przeżył znamienne doświadczenie duszpasterskie w swoim pierwszym Oratorium. Było ono dla chłopców domem, który przygarnia; parafią, która ewangelizuje; szkołą, która przygotowuje do życia i podwórkiem, gdzie spotykają się przyjaciele i żyje się radośnie” (KONST., 40).

W naszych inspektoriatach staramy się odpowiedzieć na te wyzwania, które spotykamy we wszystkich środowiskach salezjańskich: przejść od wspólnoty duszpasterstwa „zachowawczego” do wspólnoty wychowawczo-duszpasterskiej zdolnej do bycia przyjaznym i rodzinnym środowiskiem („dom”), znaczonego radością („podwórce”), gdzie każdy może rozwijać swój potencjał i zdobywać nowe umiejętności życiowe („szkoła”) oraz podążać za jasną propozycją wiary („kościół”).

D Jest również uważna na *dialog z innymi religiami i tradycyjnymi wierzeniami*. Tam, gdzie istnieje znacząca obecność osób innych tradycji religijnych, jak to zaleca *Papieska Rada ds. Dialogu Międzyreligijnego (Dialog międzyreligijny w prawdzie i w miłości. Wytyczne duszpasterskie dla dialogu międzyreligijnego, 2014)*: „Proboszczowie muszą przewodzić w realizacji wytycznych i dyrektyw dotyczących dialogu międzyreligijnego w swoich parafiach, czyniąc je częścią planu duszpasterskiego. Owocne może być również nawiązanie relacji z przywódcami innych religii w danej dzielnicy, zaczynając, jeśli to możliwe, od małych grup dialogu. Poprzez przykład i osobiste zaangażowanie kapłani mogą inspirować swoich parafian do życia w solidarności z wyznawcami innych religii, dzieląc ich radości i smutki, na przykład przy okazji narodzin i śmierci, małżeństw,

sukcesów i niepowodzeń, chorób, przeciwności itp. W zależności od okoliczności wspólne programy społeczne i kulturalne, celebracje z udziałem ludzi różnych religii z terenu parafii mogą być dobrą okazją do wymiany w imię przyjaźni i solidarności”.

Współistnienie grup etnicznych, tradycyjnych wierzeń, języków, a nawet oryginalnych przejawów życia, celebracji i myśli, podkreśla potrzebę opieki duszpasterskiej uważnej na tę rzeczywistość, aby prawdy i wartości tych kultur zostały dotknięte i przemienione przez Ewangelię. Stąd konieczne jest podjęcie dialogu przyjaźni, znaczonego szacunkiem i poszanowaniem wyznawców tych tradycyjnych religii, doceniając wartości pozytywne, które harmonizują z treściami wiary. Taka zdolność do integracji i kreatywności wymaga otwartego i krytycznego podejścia.

3 3

WSPÓLNOTA Z MISYJNYM SPOJRZENIEM

A W świecie, który potrzebuje orędzia czułości, przebaczenia i miłosierdzia Ojca, każdy chrześcijanin musi stać się misjonarzem. Być otwartym na innych w czasie nadziei, w czasie rozpaczy, a także w czasie prześladowania (por. Mt 2,3-6).

Istotnie, wszystkie parafie salezjańskie muszą być ożywione duchem misyjnym Księdza Bosko. Wiele parafii salezjańskich znajduje się na zróżnicowanych obszarach misyjnych, w metropoliach i w dużych ośrodkach miejskich, ale także w innych miejscach, broniąc godności ludzkiej i głosząc Ewangelię.

Pozostając wierna Jezusowi, parafia jest przekonana o tym, że uprzywilejowanymi odbiorcami i głównymi podmiotami Królestwa Bożego są ubodzy. Dlatego w swojej posłudze duszpasterskiej musi uwypuklić **ewangeliczną preferencyjną opcję** na rzecz potrzebujących. Parafia powierzona salezjanom powinna zwracać szczególną uwagę na to, co powoduje dyskomfort i marginalizację na jej terenie. Wszystko to przypomina nam, że należy przede wszystkim zacząć od doprecyzowania dwóch pojęć: „wybór” i „preferencyjny”. Przez „wybór” rozumiemy dojrzałą, osobistą, świadomą, definitywną decyzję; wolny akt, będący konsekwencją powołania, czyli wezwania Jezusa Chrystusa, który przeszedł pośród nas, uprzywilejowując najbiedniejszych i chorych. Było to wyrazem

odpowiedzialności za opiekę duszpasterską. Zaś pod pojęciem „preferencyjny” rozumiemy wybór, który nie jest wyłączny ani nikogo nie wyklucza.

Parafia ma być przestrzenią akceptacji i nadziei dla wszystkich, zwłaszcza dla tych, którzy są strapieni, ubodzy, zepchnięci na margines, chorzy i cierpiący. W ten sposób, w ścisłym dialogu i współpracy z instytucjami działającymi na terenie, ta będzie silnie chronić i promować prawa człowieka, dzieląc ich troski, pragnienia i działania.

Przyjmuje jako podstawowe kryterium i wybór *egzystencjalną jedność ewangelizacji, promocję człowieka i kulturę chrześcijańską*. Ewangelizacja to ukazanie Boga Miłości, który nie wyklucza nikogo.

Głosimy Ewangelię i osobę Jezusa w bliskiej relacji z historią ludzi, z ich problemami i możliwościami. Chcąc uzdrowić trudne sytuacje, pozwalamy się kierować wartością ludzkiej pełni, jaką człowiek znajduje w Bogu. Rozwój ewangelizacji parafialnej obejmuje jednocześnie szerzenie Ewangelii i poprawę warunków życia ludu (POR. KONST., 42).

B W przeszłości parafia była postrzegana jako zamknięta przestrzeń, jako rodzaj akwarium z licznymi organizmami w środku; dziś ma się wrażenie, że wszyscy się znajdują na otwartym morzu. To wyrażenie bycia „na otwartym morzu” może nam mówić o szerokości i głębi naszej misji. **Jesteśmy „rybakami ludzi” w rozległym i złożonym świecie**, który wymaga od nas duszpasterskiej postawy otwartości, akceptacji wymagającej od nas wyostrzenia spojrzenia, dotarcia do wszystkich. Nie możemy ignorować ani lekceważyć duchowego pragnienia tak wielu ludzi i nie słyszeć krzyku, który przybiera tak wiele form i języków, jak również nie możemy nie odczuć pragnienia wyrazów autentycznej duchowości.

Nie można już postępować zgodnie z perspektywą „przyciągnięcia ludzi do parafii”, która ma charakter dośrodkowy. Niezbędne jest uświadomienie sobie głębokich zmian w społeczeństwie i pilnej potrzeby stałego dialogu ze wspólnotą oraz nabycie stylu inkluzywności w sposobie komunikowania się ze wszystkimi, uwzględniając propozycję różnorodnych i różnych dróg wiary - pod względem języka i formy - innego, niż dotąd był proponowany.

Bardzo ważne jest, abyśmy starali się obserwować codzienne życie parafii pod kątem jej zasadniczych aspektów, które wymagają większego nadzoru i troski duszpasterskiej:

- Doświadczenie parafii to obserwatorium i teren, gdzie możemy wcielać w życie nasze zdolności misyjne. Jeśli przyjrzymy się najbliższemu, uświadomimy sobie na przykład, że jest to miejsce, w którym wiele **osób w podeszłym wieku** czuje się jak w domu. Miejsce, w którym mogą modlić się za zmarłych i szukać pociechy w samotności. Jest to miejsce, w którym mogą z prostotą wyrażać swoje uczucia religijne, często w formie religijności ludowej, w harmonii z wieloma ewangelicznymi postawami pełnymi mądrości. Z drugiej strony trzeba dotrzeć do innych samotnych starszych ludzi, którzy znajdują się poza jej murami. Tę samotność można uzdrowić miłością, bliskością i duchowym pocieszeniem;
- parafie nie mogą i nie powinny być postrzegane tylko przez pryzmat ich znaczenia architektonicznego (choć wiele z nich posiada dziedzictwo historyczne i artystyczne, które musimy zachować), ale jako terytoria, na których „**cudzoziemcy**” znajdują ojczyznę. Stanowią kontekst, w którym objawia się Boża obietnica tej części ludzkości; miejsce, w którym urzeczywistnia się to, co Bóg obiecuje w przymierzu swojemu ludowi: jestem Bogiem wiernym, Bogiem bliskim, Bogiem czułości i miłosierdzia, który czyni nowym każdy rodzący się dzień. Spotykamy młode kobiety i młodych mężczyzn, którzy w swoim życiu doświadczyli egzystencjalnych zmian, także traumatycznych: migrantów i cudzoziemców, którzy przybyli w poszukiwaniu pracy lub z konieczności. O co ci mężczyźni i kobiety tak naprawdę nas proszą? Jak żyją swoją wiarą? Nasza parafia jest miejscem uczęszczanym przez coraz więcej mężczyzn i kobiet z innych szerokości geograficznych, innych kultur i innych języków. W obliczu tych realiów parafie powierzone salezjanom muszą być domem gościnnym dla obywateli wszystkich kontynentów, właśnie ze względu na naszą katolickość. Każdy członek wspólnoty parafialnej włącza się w to przyjmowanie innych w pokorny i miłosierny sposób, bardziej poprzez praktykę życia niż słowami, zwłaszcza w odniesieniu do osób zranionych.
- Dlatego wszyscy musimy uświadomić sobie, że w tej przestrzeni geograficznej, w jakiej znajdują się nasze parafie, mamy do czynienia z wieloma ludzkimi sytuacjami: wszelkiego rodzaju **peryferiami „egzystencjalnymi”**. Właśnie z miłością głoszone Słowo staje się wiarygodne, np. gdy odwiedzamy rodziny, chorych i ubogich, sprawujemy Eucharystię czy niesiemy słowa pocieszenia. W realizacji

tęgo celu parafia opiera się również na duszpasterskich organizacjach charytatywnych („Caritas” i różnych formach wolontariatu) lub udostępnia punkty wsparcia psychologicznego i społecznego, stając się miejscem obecności Boga w mieście, jak to wielokrotnie powtarza papież Franciszek: w miastach i miejscowościach, w których krzyżują się drogi życia, czasem pełne bólu, a czasem pełne nadziei; na ścieżkach, na którym musimy towarzyszyć i na których nie wolno stawiać granic i barier.

- ▶ Nawrócenie misyjne parafii staje się pilne, aby dotrzeć do ludzi z uwzględnieniem ich aktualnej sytuacji. Trzeba Kościoła wychodzącego, który stawia czoła **naglącym potrzebom**, które pojawiają się w kryzysach gospodarczych, społecznych i edukacyjnych, a także związanych z pandemią, które odstaniają bezradność i pociągają za sobą liczne konsekwencje na różnych polach.
- ▶ Nasze Zgromadzenie obsługuje wiele **parafialnych kaplic i stacji misyjnych**. Są to miejsca na terenie parafii, do których regularnie udaje się współbrat lub więcej współbraci z posługą duszpasterską. Te znajdują się głównie na bardzo dużych terytoriach parafialnych, na obszarach nowej ewangelizacji w ośrodkach miejskich, na obszarach wiejskich lub górskich lub w środowiskach, w których katolicy stanowią mniejszość. Na ogół są one prowadzone przez świeckich katechetów, a kapłani odwiedzają je od czasu do czasu, aby sprawować sakramenty dla dobra wspólnoty, która inaczej nie mogłaby uczestniczyć w życiu Kościoła.

Są to miejsca charakterystyczne dla „pierwszego przepowiadania” misyjnego, sprzyjającego rozwojowi „promieni prawdy” (*Nostra aetate*, 2) i wzrostowi „nasion Słowa”, które Pan zasiał w kulturach, religiach i narodach (*Evangelii nuntiandi*, 53), a także społecznej promocji najbardziej potrzebujących i odrzuconych. Dzięki stacjom misyjnym społeczność lokalna, ciesząc się obecnością świeckich katechetów i kapłanów, jest zachęcana do „wychodzenia”, by budować Kościół.

Istotnie, „misjonarz jest włączony w Kościół lokalny oraz w życie i program wychowawczo-duszpasterski inspektorii, ubogacając je osobistymi darami, gorliwością apostołską i wrażliwością misyjną” (*Salezjańskie Powołanie Misyjne. Refleksje, procesy i wytyczne operatywne*. Część I, p. 1, 4 kwietnia 2021).

3 4

WYRAŻNA OPCJA NA RZECZ MŁODZIEŻY I WARSTW LUDOWYCH

A Charyzmat Księdza Bosko oznacza zasadniczo zaangażowanie duszpasterskie, które charakteryzuje się misją młodzieżową i ludową. W parafii duszpasterstwo młodzieży powinno być traktowane jako wymiar charakteryzujący jej życie. Jest to szczególny wkład, jaki salezianie wnoszą, wzbogacając misję Kościoła partykularnego (por. Konst., 48; Reg., 26). Tak więc szczególne zainteresowanie się młodymi ludźmi oznacza preferencyjne postawienie na dynamikę młodzieżową w ewangelizacji. W każdym obszarze Dzieła Salezjańskiego, a więc także w parafii, ten wybór nadaje ton całej ewangelizacji określonego terytorium: rozwija duszpasterstwo przyszłości, zwłaszcza dotyczące młodzieży i klasy robotniczej, oferując *propozycje wychowawczo-duszpasterskie, które byłyby wzorcowe dla nowych pokoleń*. Rzeczywiście, duszpasterstwo salezjańskie wśród młodzieży charakteryzuje się odpowiednim „stylem” i „metodą” na wszystkich polach misji, jak to mówi art. 20 Konstytucji: «Ksiądz Bosko żył w spotkaniach z chłopcami pierwszego oratorium doświadczeniem duchowym i wychowawczym, które nazwał „Systemem prewencyjnym”... Przekazuje nam ten system, jako styl życia i pracy w głoszeniu Ewangelii...».

Wyrażna opcja na rzecz młodych nie oznacza jednak, że celem parafii jest „koncentracja młodzieżowych inicjatyw duszpasterskich” przy zaniedbywaniu innych grup; chodzi tu raczej o wejście w perspektywę, w której każda wspólnota parafialna jest miejscem ludzkiego i chrześcijańskiego rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem nowych pokoleń, wspieranych obecnością i pomocą dorosłych odpowiednio uformowanych. Nikt nie domaga się tego, aby parafia była „instytucją młodzieżową”. „Preferencja” nie oznacza „wykluczenia”, ponieważ parafia obejmuje, bez jakiegokolwiek dyskryminacji, wszystkie osoby i grupy, które tworzą lud chrześcijański, do których Słowo Boże dociera w ich różnej sytuacji życiowej: dzieci, dorośli, osoby starsze, chore, itp. Dlatego nie do pomyślenia jest duszpasterstwo młodzieżowe, które nie zakłada odpowiedniej troski o całą wspólnotę. Preferencja młodzieżowa to przede wszystkim punkt widzenia i perspektywa, które następnie znajdują wyraz w sposobach działania i inicjatywach, jakie podejmują poszczególne sektory.

W naszych parafiach dzieci, nastolatki i młodzież nie mogą i nie powinni być spychani do roli drugorzędnej. Nie mogą liczyć się tylko ci,

którym „oferujemy katechezę”; ci, którzy przez kilka lat wypełniają salki parafialne, a potem definitywnie je opuszczają, przyjmując sakramenty inicjacji chrześcijańskiej.

B Musimy ożywić ufne spojrzenie na młodych ludzi, jak czynił to nasz ojciec, Ksiądz Bosko. Oratorium na Valdocco zostało w ten sposób zdefiniowane przez samego arcybiskupa Turynu, Franzoniego: „parafia dzieci opuszczonych bez parafii”. Priorytetowy wybór młodych ludzi, zwłaszcza najbiedniejszych, stał się podstawą całego jego duszpasterskiego zaangażowania. Dziś jesteśmy wezwani do tego, aby „usłyszeć” krzyk, jaki w stronę świata dorosłych kierują młodzi, którzy chcą „być dostrzeżeni” i przyjęci: jest to krzyk, który domaga się nadziei związanej z przyszłością ich i naszą.

«Ewangelizacja opiera się więc, i to w sposób coraz bardziej zobowiązujący, na analizie sytuacji życiowej, która ma wpływ na osobowość młodego człowieka» (KG21, 20.). Umiejętność kompetentnego uchwycenia lub odczytania stanu młodzieży w świetle Ewangelii może nadać parafii powierzonej salezjanom charakterystyczny rys. W związku z tym trzeba również, aby wspólnoty chrześcijańskie otworzyły się na kulturę młodzieży, z uwzględnieniem tych aspektów, które są nowe. Stąd też nie należy zatracać się w zniechęcających narzekaniach i analizach, które często łączą się z poczuciem nieadekwatności i grożą oderwaniem nas od świata, od którego już pod wieloma względami czujemy się oddaleni.

Musimy być Kościołem, który zachęca i nie narzeka, Kościołem, który wyzwała i przekazuje radość, a nie gorycz, Kościołem, który przekazuje wierność, a nie opuszczenie. Musimy na nowo odkryć pozytywną wizję, ale zgodną z boską i opatrnościową rzeczywistością historii. Trzeba, jak mówi papież Franciszek, przezwyciężyć tendencję „zawsze się tak robiło” (EG 33). Potrzebujemy kreatywności i hałaśliwej obecności młodych ludzi. Potrzebujemy, aby nasze parafie przeszły głębokie nawrócenie, które pozwoli im *ukazać przyjazne oblicze młodym ludziom*. Niech parafia będzie domem, w którym rzeczywistość młodych ludzi (nastolatków, młodszej i starszej młodzieży) przejmuje kontrolę pomimo swojej złożoności w świecie, który zmienia się niewyobrażalnie. Mogą nas oni nauczyć odczytywać swoją rzeczywistość w sposób adekwatny do ich potrzeb i pragnień.

„Świat, w którym żyjemy w XXI wieku, charakteryzujący się różnorodnością kultur i kontekstów, potrzebuje – i można powiedzieć, że

oczekuje – spotkania konsekrowanych salezjanów-apostołów, przygotowanych i chętnych do życia z umysłem i sercem ks. Bosko. Salezjanów zdolnych do dalszego poświęcania życia młodym ludziom współczesnego świata, z ich językami, ich wizjami i zainteresowaniami. Niewątpliwie wielu z tych nastolatków i młodych ludzi przebywa w domach salezjańskich, podczas gdy wielu innych uczeń-szcza 'inne podwórka': jesteśmy salezjanami również dla nich" (KG28, 2).

C Na poziomie praktycznym zostały zaproponowane pewne możliwe działania i inicjatywy, które parafia może uwzględnić w życiu codziennym z korzyścią dla młodzieży, a które są następujące:

- ▮ bycie na bieżąco co do sytuacji młodych ludzi, a tym samym posiadanie kompetencji w zakresie problemów duszpasterskich z tym związanych, które muszą posiadać także animatorzy parafialni, ubogając Kościół partykularny;
- ▮ wypracowanie programów, inicjatyw i propozycji w parafii, które umożliwią przyjęcie coraz większej liczby młodych ludzi, pozwalając im określić ich potrzeby i udzielić adekwatnych odpowiedzi wychowawczych (metoda duszpasterska Ks. Bosko nierozzerwalnie łączy ewangelizację i wychowanie, tzn. zawsze wprowadza wymiar pedagogiczny w praktyce duszpasterskiej i misyjnej);
- ▮ doszkalanie osób, które pracują z/dla młodzieży, do których kompetencji i pracy należy przywiązywać szczególną wagę, co również dotyczy środowisk i instytucji, które zajmują się dziećmi i młodzieżą;
- ▮ podnoszenie świadomości wspólnoty diecezjalnej co do problemów i potrzeb duszpasterstwa młodzieżowego;
- ▮ troska o zbliżenie młodych ludzi do wiary i o to, by w niej wzrastali, a zwłaszcza troska apostolska o najuboższych, najbardziej pokrzywdzonych itd.;
- ▮ zainteresowanie światem pracy i problemami związanymi z bezrobociem;
- ▮ promocja aktywnego udziału młodzieży w celebracjach;

- ▮ aktualizacja procesów inicjacji i formacji chrześcijańskiej dzieci i młodzieży (jesteśmy coraz bardziej przekonani, że drogi wychowania do wiary muszą wykraczać poza troskę o przekazywanie treści, otwierając się na bardziej integralną formację, w której doświadczenie Boga może przynieść owoce);
- ▮ ożywienie chrześcijańskich środków wyrazu (pieśni, gesty, język, metody, narracje, świadectwa, symbole, manifesty);
- ▮ udział młodych ludzi w organach parafialnych (muszą czuć się protagonistami życia wspólnoty, mogąc się wypowiadać i głosować);
- ▮ promowanie uczestnictwa młodzieży w grupach parafialnych oraz w doświadczeniach, które czynią młodych ewangelizatorami innych młodych ludzi;
- ▮ uwrażliwienie całej wspólnoty parafialnej na kwestie wychowawcze;
- ▮ przygotowanie osób dorosłych do radzenia sobie z problemami młodzieży w kontekście rodzinnym, wychowawczym i publicznym, także poprzez grupy dyskusyjne.

W konsekwencji te afirmacje **wymagają mądrej rewizji niektórych form organizacyjnych parafii powierzonych salezjanom**. Eksperymentowanie z nowymi formami obecności, świadectwa i słuchania kultury młodzieżowej wymaga ogromnej kreatywności.

Musimy pobudzać wyobraźnię, proponować nowe pomysły i działania, które będą bodźcem w codziennym życiu naszej młodzieży. Istotnie, propozycja Jezusa jest *skierowana w szczególności do młodych ludzi zranionych, załamanych lub zdeorientowanych*. Stąd potrzeba podkreślenia nowości Ewangelii, jej możliwości nadania życiu niezrównanej radości i sensu, uznając jednocześnie, że jej akceptacja stawia chrześcijanina pod prąd w odniesieniu do pewnych społecznie dominujących wartości.

Musimy towarzyszyć młodym ludziom, którzy chcą marzyć... młodym ludziom pełnym entuzjazmu, którzy decydują się na żarliwe zakochanie się w programie Jezusa i którzy, odpowiednio wyposażeni duchowo, decydują się żyć zgodnie z Ewangelią.

D Parafia powierzona salezjanom ma **charakter ludowy, ciesząc się szeroką akceptacją**. Parafie salezjańskie znajdują się na ogół w «środkach ludowych» i zaludnionych wielkich miast (KG21, 141), w «dzielnicach ludowych i ubogich» (KGS20 411, 407), z «ludźmi biednymi» (KG21 141): na obszarach, gdzie mamy do czynienia z takiego rodzaju działaniami, których celem jest dotarcie do jak największej liczby osób. Ewangelizacja kultury ludowej wymaga nieustannego zwracania uwagi na różne formy, w jakich ta się przejawia. Ewangelizacja wpisuje się w dany kontekst i integruje w tych ludowych środowiskach, uwzględniając historię, tradycję, kulturę, zwyczaje i korzenie:

„Parafia salezjańska ma charakter ludowy. Wypływa to: z jej położenia, powstaje ona bowiem przede wszystkim w środowiskach ludzi biednych, w zaludnionych dzielnicach wielkich miast; ze stylu jej działalności, gdyż stara się zbliżyć do ludu i nie chce być wspólnotą bogatą i zamkniętą lub też Kościołem dla wybranych; troszczy się o obrzędy liturgiczne i święta, które lud przeżywa w sposób naturalny i prosty; wykazuje sympatię dla form pobożności ludowej i potrafi nimi pokierować z szacunkiem, opierając się na pedagogii ewangelizacji; z otwarcia się na życie dzielnic, w której się znajduje, unikając przy tym ducha partyjności, uczestniczy w problemach biednych ludzi, przeżywając z nimi i dzieląc z nimi ich bóle, zawody i nadzieje” (KG21, 141).

Gdy z perspektywy wiary chrześcijańskiej mówimy o pobożności (czy religijności) ludowej, mamy na myśli prawdziwą wiarę chrześcijańską, bogatą w wartości zarówno religijne, jak i historyczno-kulturowe, których nie można ignorować. Wiele z tych form pobożności składa się na całość wartości związanych z tradycją historyczną, oprawą folklorystyczną oraz pięknem naturalnym i plastycznym; łączą się tutaj ze sobą bogate uczucia wzajemnej przyjaźni, równość w traktowaniu i wartość tego całego piękna, jakie życie niesie we wspólnej radości świętowania.

Ponadto nie możemy nie zadać pytania dotyczącego troski o zewnętrzne przejawy pobożności ludowej na duszpasterskiej drodze naszych wspólnot chrześcijańskich. Na przykład nabożeństwo maryjne jest bardzo pozytywne i pociągające, ale trzeba umieć nadać obecnym w nim korzeniom wiary ich ewangeliczną pełnię, prowadząc do odkrycia głębokich racji obecności Maryi w naszym życiu jako wzoru w pielgrzymce wiary. Z drugiej strony pocieszające jest to, że w niektórych przypadkach

istnieje wielkie zatroskanie o lepszą formację chrześcijańską w zakresie tego typu religijności i o bardziej aktywne uczestnictwo liturgiczne i charytatywny udział w życiu Kościoła, co przekłada się na prawdziwą dynamikę apostołską.

Pragniemy podkreślić wagę tej ewangelicznej troski, która umie wydobyć ludzkie dobro religijne ze wszystkich przejawów i zwyczajów związanych z pobożnością ludową, która przyjmując je, oczyszcza je, utrwala i uszlachetnia.

3 5

MIEJSCE SPOTKANIA RÓŻNYCH ŚRODOWISK DOMU SALEZJAŃSKIEGO

A Parafia staje się centralnym środowiskiem, które obejmuje wszystkie inne sektory, będąc punktem odniesienia, gdy chodzi o wyznawanie i dzielenie się wiarą. Istotnie, stanowi ona środowisko duszpasterskie, które obejmuje całe dzieło salezjańskie, a zwłaszcza te jego części, w których są obecni młodzi ludzie.

Zawiadywanie tym kontekstem oznacza przede wszystkim uwzględnienie go w programie organicznym domu salezjańskiego, który „jawi się w ten sposób w nowej perspektywie służby organicznej, ujednoliconej i współodpowiedzialnej za rozwój ludzki, społeczny i religijny dzielnicy, w której się znajduje” (KG 20, 436). Parafia jest bowiem wezwana, by być „domem Bożym i bramą niebios” (nawiązanie do snu Jakuba, por. Rdz 28, 12, 17) dla wszystkich, którzy tworzą salezjańskie dzieło.

Jedną z pilnych potrzeb dotyczących naszych dzieł w zglobalizowanym i często oderwanym od wiary społeczeństwie, takim jak nasze, jest bycie przestrzenią otwartą na transcendencję: świetlikiem, który sprawia, że obecność Boga staje się przejrzysta. Parafia nie może być jedynie miejscem spotkań ludzi, gdzie odbywają się różnego rodzaju zajęcia (teatr, gry, warsztaty, boiska, muzyka) ani tylko szkołą wolontariatu społecznego, centrum pomocy czy integracji społecznej. Niewątpliwie wszystkie te formy działalności, o ogromnej wartości pedagogicznej, pozostają istotne w życiu wspólnoty, ale, jak już zostało wcześniej wspomniane, parafia salezjańska jest *miejszem, w którym celebrować i modlić się chrześcijańska wspólnota Dzieła Salezjańskiego*: ta jest wezwana do

tego, by być „namiotem spotkania”, przestrzenią, którą Pan wybrał do zamieszkania między nami.

„Dom Boga” to nazwa, jaką Jakub nadał miejscu, w którym zasnął i miał sen (por. Rdz 28,12-17). Parafia nie jest klasztorem ani wyłącznym miejscem modlitwy, ale **szczególną przestrzenią, zaw-sze dostępną dla spotkania z Bogiem**, gdzie modlą się ludzie w podeszłym wieku, młodzież, nastolatki i dzieci, którzy odwiedzają nasz dom.

B Parafia jest wezwana do tego, by być miejscem przyjęcia tych młodych ludzi, wychowawców lub rodzin, którzy powracają do wiary rozczarowani bożkami, które oferuje nam nasze społeczeństwo, a które ostatecznie nie są w stanie nadać sensu ich życiu. **Nasze Dzieła odpowiadają na pytanie pielgrzymów o sens życia**, prośbę wielu wędrowców którzy proszą o „zbawienie”, tj. o stałe przywracanie ich do życia; którzy proszą o wskazanie powodów i wsparcie w prowadzeniu dobrego i szczęśliwego życia w imię Pana Jezusa. Parafia nie jest siedzibą, ale miejscem spotkań wszystkich tych, którzy szukają jedynego prawdziwego Boga, nawet Go nie znając. We wszystkich naszych środowiskach duszpasterskich powinno być przedmiotem naszej troski to, w jaki sposób towarzyszyć (w większym lub mniejszym stopniu) wielu osobom w tych poszukiwaniach, aby poprzez świadectwo i piękno osobistego spotkania z Jezusem mogła na nowo rozpaść się w nich (lub ożywić) wiara. Przywołując piękne stwierdzenie, drogie św. Janowi XXIII, możemy powiedzieć, że parafia ma takie samo znaczenie jak „wiejska fontanna”: gasi pragnienie, daje orzeźwienie i jest miejscem spotkań.

C Musimy uczynić Jego dom naszym domem; miejscem, w którym śpiewają dzieci, nastolatki, młodzież i dorośli: **miejscem radosnego świętowania, połączonego z życiem**. Z nabożeństwami liturgicznymi, które nie tracą wymiaru sakramentalnego, w których symbole wyrażają głębię egzystencji, a tym samym nadają im ostateczny sens: miejsce, które „umożliwiłoby im dzielenie się życiem, świętowanie, śpiewanie, wysłuchanie konkretnych świadectw i doświadczenie wspólnotowego spotkania z Bogiem żywym (*Christus vivit*, 204).

Dom Boży ma stać się miejscem, w którym wspólnota żyje jak rodzina, która spotyka się w *każdą niedzielę, aby jako dzieci, bracia i siostry, zasiadać przy stole Ojca*. Miejscem spotkań braci i sióstr, do którego dociera się po różnych zajęciach tygodnia i codziennych troskach; stół, przy którym

dzielimy się historią, opowiadaniemi, nadziejami, ale także troskami i niepowodzeniami. Nie jest to miejsce kontrowersji, ale miejsce, gdzie dzięki pośrednictwu Ojca my, Jego dzieci, możemy zawrzeć pokój i prosić o przebaczenie za ból, który Mu zadaliśmy.

O wspólnocie parafialnej, która żyje w ten sposób, można naprawdę powiedzieć, że *Eucharystia stanowi jej centrum*. W niej łamanie chleba i dzielenie się nim nie jest rutynowym gestem liturgicznym, ale sakramentem upamiętniającym ciało Chrystusa dane nam z miłości i wyrazem tego, kim jesteśmy: rodziną Boga, jak i tego, czym żyjemy: miłością braterską i służbą.

W SKRÓCIE

ZADANIE PARAFII

- włączenie charyzmatu salezjańskiego w strukturę kościelną i kulturową parafii
- wierność naszemu salezjańskiemu DNA

PROPOZYCJA WYCHOWAWCZO-DUSZPASTERSKA

Centrum ewangelizacji i wychowania w wierze

Od duszpasterstwa tylko sakramentalnego do inicjacji i dojrzwania w życiu chrześcijańskim

- Stanowi systematyczną propozycję ewangelizacji i wychowania w wierze.
- jest uważna na ciągłe prowadzenie, stopniowe i zróżnicowane drogi życia chrześcijańskiego
- wspólnota, w której można przeżywać wartości Salezjańskiej Duchowości Młodzieżowej
- promuje centralne miejsce Słowa Bożego
- stawia w centrum życia wspólnoty
- sakramenty chrześcijańskiego życia
- zachęca do nabożeństwa do Maryi Wspomożycielki
- podkreśla znaczenie mediacji wychowawczej

Obecność Kościoła otwartego i włączonego w terytorium

Punkt odniesienia, który czyni Kościół widzialnym

- włączona społecznie w bieżące życie terytorium
- wierni: wszyscy, którzy zamieszkują dany obszar geograficzny (ochrzczeni w swojej różnorodności, chrześcijanie oddaleni, wyznawcy innych religii, niewierzący, wątpiący lub obojętni)
- z salezjańskim stylem gościnności
- znaczące centrum także dla wszystkich różnych wspólnot i grup kościelnych

- duszpasterska postawa otwartości, gościnności, która wymaga od nas, wytężonego wzroku, by docierać do wszystkich
- pielęgnowanie egzystencjalnej jedności ewangelizacji, promocji ludzkiej i kultury chrześcijańskiej
- większa troska i uwaga duszpasterska wobec: osób starszych, cudzoziemców, peryferii "egzystencjalnych", pilnych potrzeb oraz parafialnych kaplic i stacji misyjnych

Ewangeliczny preferencyjny wybór najbardziej potrzebujących

Wspólnota z perspektywą misyjną

- ożywiać ufne spojrzenie na młodzież, jak ksiądz Bosko: parafia-przyjaznym obliczem dla młodzieży
- aktualna wiedza na temat sytuacji młodych ludzi
- opracowywanie programów, inicjatyw i propozycji dla młodzieży
- docenianie osób pracujących z młodymi ludźmi lub na ich rzecz
- uwrażliwienie wspólnoty diecezjalnej
- troska w przygarnięciu młodych najbardziej potrzebujących wiary
- zainteresowanie światem pracy i bezrobocia
- promowanie aktywnego uczestnictwa młodych w celebracjach
- uaktualnianie procesów inicjacji i formacji chrześcijańskiej
- odnawianie pieśni, gestów, języka itp.
- udział młodych ludzi w grupach i gremiach parafialnych
- uwrażliwienie całej wspólnoty parafialnej na kwestie wychowawcze
- przygotowanie dorosłych w zakresie problematyki młodzieżowej

Preferencyjny wybór młodzieży (niewykluczający) i ludowy charakter szerokiego otwarcia

Wyraźny wybór młodzieży i środowisk pracujących

PROPOZYCJA WYCHOWAWCZO-DUSZPASTERSKA

Miejsce
zbieżności
różnych
środków domu
salezjańskiego

*Środowisko
centralne,
w którym
zbiegają się
wszystkie
inne sektory
jako miejsce
odniesienia
dla celebracji
i dzielenia się
wiarą*

- namiot spotkania", gdzie wspólnota chrześcijańska Dzieła Salezjańskiego świętuje i modli się
- miejsce otwarte w Dziele Salezjańskim dla wielu „pielgrzymów życia”
- przestrzeń radosnego świętowania, powiązanego z życiem
- „rodzina” dla dzieci, siedzących przy stole Ojca

ORGANICZNA ANIMACJA DUSZPASTERSKA W PARAFII

ROZDZIAŁ

IV

4 1

GŁÓWNE DZIAŁANIA W RAMACH PROPOZYCJI

A Parafia jest wspólnotą ewangelizacyjną: niesie „pierwsze przepowiadanie” tym, którzy są daleko i katechizuje ich, spotykając się z nimi tam, gdzie się znajdują. Wydaje się słuszne przywrócenie **pewnych zasad, które czerpią inspirację z katechumentatu chrześcijańskiego**, jako pedagogicznych i podstawowych elementów wychowania do wiary. Chodzi o rozumienie daru wiary jako dynamicznej siły progresywnego wzrastania, na które składają się następujące po sobie fazy, etapy i przejścia. Jest to droga, która jest wspierana (oprócz tego, że jest darmowym darem Bożym) niezbędną pomocą wychowawczą. W ten sposób wychowanie w perspektywie chrześcijańskiej musi być postrzegane jako konieczne towarzyszenie na drodze wiary, jako drodze przemierzanej wspólnie, na wzór wędrowców z Emaus (Łk 24, 13-35), by doszło do pełnej realizacji człowieka w świetle wiary.

Stąd też w ramach katechumenatu usiłuje się ewangelizować w czterech głównych obszarach wzrastania w wierze, obecnych w doświadczeniu Kościoła: wymiarze osobistym, wymiarze wspólnotowym, wymiarze celebracyjno-liturgicznym i wymiarze zaangażowania ewangelizacyjnego. Poprzez te wymiary rozumiemy, że:

- ▮ poza głoszeniem wymagana jest osobista, darmowa i odpowiedzialna odpowiedź;
- ▮ konieczne jest zainicjowanie procesu wychowania chrześcijańskiego, prowadzącego do wiary przeżywanej, celebrowanej, odpowiednio wyrażanej, świadczonej;
- ▮ kluczowe jest połączenie nawrócenia życia ze świadectwem miłości.

Może to pomóc w prawidłowym zaplanowaniu działań z młodzieżą, zapewniając kompletność i integralność doświadczenia chrześcijańskiego.

B Parafia **tworzy i proponuje stopniowe i zróżnicowane programy wychowania do wiary**, w szczególności te dotyczące młodych ludzi i rodzin, ucząc ich przeżywania wiary w bardzo prosty sposób, poprzez konkretne doświadczenie, a nie tylko w ramach „kursów teoretycznych”. Te programy mogłyby przygotować rodziców do wychowania w wierze

swoich dzieci, pouczać w ramach katechezy chrzcielnej, proponować ścieżki wychowania do wiary dla narzeczonych, którzy mogliby następnie zająć się animacją grup rodzin (por. *Duszpasterstwo Młodzieży i Rodzina*. Sektor Salezjańskiego Duszpasterstwa Młodzieży. Salezjanie Księdza Bosko, 2021, rozdz. 3).

Inicjacja chrześcijańska opiera się na doświadczeniu, relacjach ze wspólnotą i świadectwie życia. Jest to droga wymagająca, która domaga się odpowiedniego okresu formacji, zwanego także katechumenatem, obejmująca liczne procesy i inicjatywy duszpasterskie, które, ze świeżością i kreatywnością, prowadzą do osobistego spotkania z Jezusem Chrystusem.

We wszystkich tych przypadkach należy zawsze proponować odpowiednią i aktualną syntezę orędzia chrześcijańskiego, a przede wszystkim osobiste doświadczenie musi być połączone z procesem dojrzewania i wzrastania, stanowiąc zachętę i towarzysząc na drodze stopniowego zaangażowania w życie chrześcijańskie.

Ale niezbędnym warunkiem konkretnego zapewnienia tej owocnej integracji jest odpowiednie *planowanie* ze strony koordynatorów katechetów i animatorów grup wyznaniowych. Nie jest to zwyczajne „planowanie z za biurki” w poszukiwaniu sprawdzonego i najlepszego programu, które przeciwstawia się „sztuce” katechezy, ale które pozostaje w jej służbie. Natomiast sama czynność zależy od poszczególnych katechetów, z ich specyficznymi potrzebami i możliwościami (wrażliwość religijna, poziom przygotowania, rytm przyswajania wiedzy...), przy uwzględnieniu wartości orędzia chrześcijańskiego oraz możliwości konfrontacji i weryfikacji.

C Innym działaniem parafii jest zachęcanie do członkostwa w grupach kościelnych, pomagając im wzrastać w świadomości towarzyszenia duszpasterskiego, coraz bardziej uważnego na różną ich specyfikę. Stąd też ta otwiera się na działalność ruchów, grup młodzieżowych, stawiając na uprzywilejowanym miejscu grupy Rodziny Salezjańskiej. Wspiera działalność tych grup we współpracy z Salezjańskim Ruchem Młodzieżowym (MGS), jak również propozycje salezjańskiej duchowości młodzieżowej. Doświadczenie, będące udziałem tych grup, powinno prowadzić do budowania wspólnot chrześcijańskich otwartych i zintegrowanych.

Z drugiej strony proboszcz salezjanin stara się zintegrować wszystkie formy obecności Ducha w parafii, nie preferując tylko jednej jako swojej i wyjątkowej. Musimy uważać na to, aby nie promować w jakiś wyjątkowy sposób określonych ruchów, szczególnych doświadczeń lub grup sektorowych. Gdy nie ma pluralizmu stowarzyszeniowego, nie tylko uniemożliwia się każdemu człowiekowi młodemu i dorosłemu poznanie różnych powołań i możliwości, ale także zuboża się samo oblicze wspólnoty parafialnej.

Należałoby tutaj jeszcze bardziej podkreślić znaczenie świeckich postug w parafii. Proboszcz powinien stale wspierać rozwój świeckich działaczy duszpasterskich i doceniać ich charyzmaty, nie tylko okazując zainteresowanie nimi czy kierując pochwały pod ich adresem, gdy zachodzi potrzeba pomocy z ich strony lub trzeba rozwiązać jakiś problem organizacyjny. Tak samo dysfunkcyjne jawi się powierzanie zadań w sposób doraźny każdej osobie, która się zgłosi, bez rozeznania jej charyzmatów i stopnia dojrzałości.

D Parafia jest wspólnotą, która żyje liturgią i sakramentami: przygotowuje do przeżywania ich ze smakiem i pięknem. Wszystkie

komponenty dzieła uczestniczą wraz z parafią w wymiarze celebracyjnym, mając udział w doświadczeniu związanym z liturgią, miejscem celebracji, przestrzenią sakralną, sprawowanymi sakramentami, ponieważ parafia jest miejscem, w którym odbiorcy naszych dzieł żyją wiarą. Należy zadbać o liturgię, która jest bliższa życiu, starając się posługiwać zrozumiałym i przystępnym językiem, wyrażanym w prosty sposób poprzez pieśni, gesty, opowiadania, świadectwa, symbole, aby celebrowanie było żywa i można było włączyć wszystkich w jej przygotowanie i realizację. Język ma zatem nie być banalny, daleki od stereotypowych formuł, często niezrozumiałych i prawie zawsze nie oddających wyrazistości celebrującego zgromadzenia.

Trzeba pomyśleć o nowych strategiach komunikacji, gdy chodzi o przekazywanie wiary. Zrozumieć nowe kody, aby dotrzeć do serc młodych ludzi, mówiąc o Ewangelii. Potrzebna jest nowa ewangelizacja, która potrafi przekazać orędzie Jezusa za pomocą nowych form komunikacji. Różnorodność kulturowa (która dotyczy również „naszej” młodzieży) powoduje brak połączenia, a więc i brak przesłania. Mówiąc konkretniej, nie istnieje komunikacja, ponieważ mamy do czynienia ze słowami bez doświadczenia życiowego lub z doświadczeniem życiowym bez słów.

E Pomagając wzrastać w czynnej wierze, parafia wychowuje do **społecznego wymiaru miłości**, aby budować kulturę solidarności. W ten sposób uznaje i wspiera zaangażowanie członków wspólnoty, którzy udzielają się na polu działalności społecznej i charytatywnej.

We wspólnocie kościelnej musi w konkretny sposób wyrazić się życie umiarkowane i otwarte, skłonne do wspólnotomności i solidarności: *w działaniach, które ukazują wartości Królestwa*. Ta charytatywna działalność parafii jest rozległa, ale możemy tutaj ograniczyć się np. do realizacji działań, które pozwalają parafialnej „Caritas” rozpoznawać potrzeby i towarzyszyć osobom znajdującym się w sytuacji ubóstwa, przeżywającym różne trudności i problemy społeczne. Możemy tutaj wymienić wiele innych działań, a wśród nich: prowadzenie poradni; opieka nad migrantami i bezdomnymi; oferowanie bardziej specyficznych usług i nawiązanie współpracy (z innymi instytucjami kościelnymi i organizacjami obywatelskimi), aby odpowiedzieć na potrzeby nowych ubogich, którzy pukają do naszych drzwi. O pomoc proszą już nie tylko osoby żyjące w stałym ubóstwie, ale także ci, którzy popadli w ubóstwo z różnych

innych powodów, takich jak utrata pracy, różne uzależnienia, problemy ze zdrowiem fizycznym lub psychicznym, pandemia.

Pomoc udzielana przez parafię nie może zatem ograniczać się do prostego wsparcia materialnego (paczki żywnościowe, odzież, drobne datki), ale musi dotrzeć do najgłębszych potrzeb osoby, także tych dotyczących relacji, sensu życia, aby nieść nadzieję. Jest to kwestia „nowego uporządkowania” i przemyślenia, które dotyczyć będzie rzeczy, czasu, ludzi, miejsc parafialnych, zaczynając od tych, których „brakuje”, którzy są „daleko”, którzy są „samotni”, którzy „cierpią”, którzy „wzrastają”, którzy „nie pracują”. Nawet gdy w grę wchodzi pomoc materialna, dana osoba doświadcza znacznie większego cierpienia, które łączy się wysiłkiem nadania sensu własnemu życiu, a także zmierzeniem się z tym, co przeżył, z warunkami izolacji, której doświadczył. Prawdziwą potrzebą jest więc tutaj wznowienie relacji i odnalezienie sensu własnego życia.

Specyfiką parafii nie jest już pomoc materialna czy paczka żywnościowa, ale styl relacji, który zmienia życie, od prostego słuchania, poprzez towarzyszenie, gościnność (tam, gdzie to możliwe), aż do form bardziej zorganizowanych. Parafia, oprócz okazywania pomocy materialnej, towarzyszy poszczególnym osobom i rodzinom, będąc blisko nich i wysłuchując ich.

Społeczny wymiar miłości sprzyja apostolskiemu zaangażowaniu animatorów młodzieżowych w inicjatywy społeczne, kulturowe, charytatywne i misyjne w ramach dzieł i parafii. Wspiera promocję, formację oraz towarzyszy wolontariatowi solidarnościowemu i misyjnemu (por. *Wolontariat w posłannictwie salezjańskim*. Dykasteria ds. Duszpasterstwa Młodzieży i Dykasteria ds. Misji, 2019). Szkolenie pedagogów ulicznych (młodzież i dorośli) w celu dotarcia do dzieci, które zwykle nie odwiedzają naszych środowisk, miałyby również oddziaływanie wychowawcze; ta specjalizacja pozwoliłaby nam dotrzeć do wielu rodzajów ubóstwa, czasem niewidocznych, które nas otaczają.

F Wspólnota parafialna powinna stać się ośrodkiem formacyjnym dla aktywnych i zaangażowanych świeckich, a przede wszystkim dla duszpasterskich animatorów młodzieży. Gdy chodzi o przyszłość wspólnoty kościelnej, priorytetem jest opracowanie programów formacyjnych dla wszystkich działaczy. Wśród nich szczególne miejsce zajmują ci animatorzy, którzy działają na tak delikatnym i pod wieloma

względami decydującym polu wychowania do wiary, jak katecheci, wychowawcy, animatorzy młodzieży, grup dorosłych, spotkań narzeczonych itd.

Funkcja tych osób związanych z katechezą pozostaje fundamentalna. Poprzez swoje świadectwo, nauczanie i formację są wezwane do prawdziwego towarzyszenia duchowego: przygotowania dzieci do słuchania i przyjmowania Słowa Bożego, do spotkania z Panem, do dokonywania spójnych wyborów. Oprócz kompetencji i dawania przykładu życia chrześcijańskiego od katechetów oczekuje się dobroci, oddania, wielkiej umiejętności przygotowania odpowiedniego gruntu, bycia hojnym siewcą, troskliwej bliskości, zachęty, modlitwy, cierpliwego oczekiwania. Twórcza i dynamiczna metoda nie może być naprawdę owocna, jeśli ta nie jest stosowana przez dobrze przygotowanych katechetów.

Papież Franciszek ustanowił oficjalnie „postugę świeckiego” katechety (*Antiquum ministerium*. List apostolski w formie „Motu Proprio” papieża Franciszka z 10 maja 2021), doceniając jeszcze bardziej „misję” ochrzczonych świeckich głoszących Ewangelię. Każda postuga jest znakiem wzmocnienia roli świeckich we wspólnocie.

Powinna być zapewniona wspólna formacja podstawowa, która będzie gwarantować salezjańską tożsamość każdego współpracownika w realizacji salezjańskiej propozycji wychowawczo-duszpasterskiej. Kluczowe jest poznanie, przyjęcie i praktykowanie modelu wychowawczo-duszpasterskiego (POR. SALEZJAŃSKIE DUSZPASTERSTWO MŁODZIEŻOWE. PODSTAWA PROGRAMOWA. SEKTOR DUSZPASTERSTWA MŁODZIEŻY, 2014), a w jego ramach głównych elementów salezjańskiej duchowości młodzieżowej, takich jak: duchowość dnia codziennego, jako miejsca, w którym dana osoba rozpoznaje aktywną obecność Boga i osobiście się realizuje; duchowość radości i optymizmu, bez rezygnowania z zaangażowania i odpowiedzialności; duchowość przyjaźni z Panem Jezusem, która daje powód do nadziei i wprowadza do życia, które znajduje w Nim pełnię sensu; duchowość komunii kościelnej, stanowiąca naturalne środowisko wzrastania w wierze poprzez sakramenty (w Kościele znajdujemy Maryję, pierwszą wierzącą, która nas poprzedza, towarzyszy nam i inspiruje); duchowość odpowiedzialnej, wspaniałomyślniej, zwyczajnej i nadzwyczajnej służby (POR. TAMŻE, ROZDZ. 4).

G W Oratorium ksiądz Bosko stworzył wspólnotę, to znaczy rodzinę, w której on sam stanowił centrum i serce; przyjazne miejsce spotkań różnych powołań, gdzie wartości ludzkie i chrześcijańskie były przeżywane w takim stopniu, że propozycja świętości stała się pożądana (por. *Duszpasterstwo Młodzieży i Rodzina*. Sektor Salezjańskiego Duszpasterstwa Młodzieży. Salezianie Księdza Bosko, 2021, rozdz. 2). Parafia salezjańska jest także miejscem, w którym „powołanie” może być prezentowane ze świeżością i skutecznością, w sposób ciągły i kompletny. W tym kontekście parafia jest wspólnotą, która **towarzyszy wyborom powołaniowym wiernych, zwłaszcza młodych**. Towarzystwo młodzieży wymaga szczególnego wysiłku.

Ta postęga pomaga spersonalizować wiarę: słuchając Boga, umacnia się sens powołaniowy życia chrześcijańskiego. Parafia kieruje i towarzyszy różnym powołaniom w Kościele, wychodząc zwłaszcza do młodych ludzi z propozycją powołaniową, która dotyczy życia zakonnego, kapłaństwa lub zaangażowanych świeckich. Promuje stałą modlitwę o powołania we wspólnocie parafialnej oraz w różnych grupach i ruchach.

H Jednym z najważniejszych wyzwań dzisiejszej ewangelizacji jest to, które łączy się ze środowiskiem cyfrowym. **Istotnie, nowe media i internet stwarzają wielką i jedyną w swoim rodzaju możliwość komunikacyjną na polu ewangelizacji**. Konieczna jest jednak znajomość ich natury, funkcjonowania, ograniczeń, mocnych stron i charakteru zmian, jakie wprowadzają. Narzędzia komunikacji stwarzają wielką szansę dla parafii, ponieważ umożliwiają *opisanie wydarzeń życia wspólnotowego i podania ich w formie wiadomości*; strona internetowa i profile społecznościowe stały się teraz uprzywilejowanymi kanałami komunikacji nie tylko dla młodych ludzi, ale także dla dorosłych.

Dbłość o komunikację w parafiach nie jest więc czynnością drugorzędną, ale stanowi punkt szczególnej uwagi, nie można jej sprowadzać wyłącznie do publikacji gazetek parafialnych, plakatów i ulotek. W wielu przypadkach np. radio parafialne dociera do licznych osób, które z różnych powodów nie mogą uczestniczyć w życiu społeczności lokalnej. Radio staje się skutecznym, praktycznym narzędziem szerzenia głosu parafii i uczestnictwa w życiu parafialnym, co dotyczy zwłaszcza osób w podeszłym wieku i chorych.

Parafie są wezwane do bycia protagonistami w stawianiu czoła wyzwaniom związanym z komunikowaniem się także przez internet, jednak owo zaangażowanie, by „zamieszkać” w środowiskach cyfrowych, nie powinno być traktowane jako

potrzeba pogoni za modą, ale jako możliwość dania nowego impulsu działalności duszpasterskiej. Zadanie to wymaga odpowiednich umiejętności, świadomości społecznej i wsparcia tych, którzy w tej dziedzinie wykazują szczególne uzdolnienia, często o charakterze świeckim; wiele parafii pielęgnuje życie komunii i działalność misyjną poprzez sms-y, strony internetowe i newslettery. Sposoby te pozwalają na interakcję i dialog z najmłodszymi, na codzienny kontakt z duszpasterzami, zwiększenie poczucia przynależności do wspólnoty parafialnej. Ponadto pozwalają coraz większej liczbie osób aktywnie uczestniczyć w działaniach prowadzonych przez parafię, dostarczać (zwłaszcza za pośrednictwem strony internetowej lub sieci społecznościowych) „informacji usługowych”, przydatnych nawet tym, którzy nie uczęszczają do kościoła parafialnego, pozwalając poznać życie kościoła i terytorium. To cyfrowe środowisko, w którym działa wielu zaangażowanych ludzi świeckich, funkcjonuje w komunii i w sieci z innymi jednostkami i instytucjami na poziomie lokalnym i krajowym.

4 2

STRUKTURY UCZESTNICTWA I ODPOWIEDZIALNOŚCI

A) Animacja lokalnej wspólnoty parafialnej

W poprzednich rozdziałach omówiliśmy salezjańską propozycję wychowawczo-duszpasterską parafii i różne role z nią związane (proboszcza, rektora, wspólnoty zakonnej, świeckich i młodzieży), chcąc teraz przyjrzeć się parafialnym **organom współodpowiedzialności we wspólnocie kościelnej**. Stanowią one ważny moment uczestnictwa w życiu duszpasterskim parafii poprzez wkład „rady”, wniesiony dla dobra Kościoła na poziomie wspólnego rozeznawania w służbie Ewangelii.

W Kościele „rada” to uprzywilejowana struktura rozeznania w modlitewnym kontekście słuchania Słowa Bożego i żądań wszystkich członków wspólnoty lokalnej; rodzi się z komunii i wyraża się w dojrzałej formie we współodpowiedzialności. Wszyscy wierni, w sposób komplementarny i współodpowiedzialny, mają prawo i obowiązek **aktywnego uczestnictwa w życiu i misji Kościoła**, urzeczywistniania powszechnego powołania do świętości, przyczyniania się do integralnego rozwoju ludzi i społeczeństwa oraz rozszerzania na wszystkich ludzi i na wszystkie ludzkie rzeczywistości zbawczego planu Ojca, objawionego i zrealizowanego w Chrystusie w mocy Ducha Świętego.

I Wśród organów kościelnych, w których sakramentalność Kościoła urzeczywistnia się poprzez komunie, uczestnictwo i współodpowiedzialność duszpasterzy, zakonników i świeckich, **Parafialna Rada Duszpasterska** zajmuje uprzywilejowane miejsce. W niej cała wspólnota jest reprezentowana w jedności wiary i w różnorodności charyzmatów, darów i posług, nie z powodu prostego faktu oddelegowania lub względów organizacyjnych, ale z racji **organicznego wypełniania funkcji kościelnej**, co realizuje się poprzez pośrednictwo, rozeznanie i decyzje.

Reprezentatywność w Radzie Duszpasterskiej wyraża się przede wszystkim w pośrednictwie, nie w tym sensie, że członkowie Rady działają jako delegaci związkowi tych, których reprezentują, ale dlatego, że pośredniczą w sprawach grup całej wspólnoty lokalnej.

Parafia posiada własną Radę i bierze na siebie zadania przydzielone Parafialnej Radzie Duszpasterskiej, a zatem wypełnia funkcje wyznaczone przez KPK (kan. 536, §§ 1-2). W dziełach ze „środowiskiem monoedukacyjnym” *Parafialna Rada Duszpasterska pokrywa się z Radą WWD* (por. *Salezjańskie duszpasterstwo młodzieżowe. Podstawa programowa. Sektor Duszpasterstwa Młodzieży*, 2014, rozdz. VII, s. 2). W przypadku dzieł bardzo skomplikowanych, z wieloma środowiskami edukacyjnymi, byłoby wskazane, aby dyrektor uczestniczył w życiu parafialnym, a więc również był członkiem Parafialnej Rady Duszpasterskiej. Jednocześnie trzeba zaznaczyć, że Parafia posiada własną osobowość prawną (kan. 515§3), a Proboszcz jest jedynym jej zarządcą; trzeba również mieć na uwadze to, co mówi kan. 519: „Proboszcz jest własnym pasterzem zleconej sobie parafii”.

Rada duszpasterska posiada jedynie głos doradczy, wykonując zadania przewidziane przez Kodeks Prawa Kanonicznego (por. kan. 536) i wytyczne Kościoła lokalnego. W ten sposób zarysowuje się doradczy charakter poszczególnych organów uczestniczących, który należy rozumieć w sensie ściśle kościelnym i jedynie analogicznym w odniesieniu do powszechnie używanego języka i praktyki demokratycznych systemów prawnych.

Jeśli jest prawdą, że – ze względu na hierarchiczną konstytucję Kościoła – **podjęcie decyzji** należy do proboszcza (na poziomie parafii), to również jest prawdą – ze względu na wspólnotowy charakter – że decyzja ta musi

dojrzeć na drodze dialogu, wymiany zdań i wspólnotowego rozeznania z udziałem wszystkich organów współodpowiedzialności, które wspierają go w różnych działaniach.

Decyzja, podjęta w ramach Rady Duszpasterskiej, stanowi moment, w którym różne opinie i sugestie, wypracowane we **wspólnotowym rozeznaniu**, muszą znaleźć swoje odzwierciedlenie w posłudze właściwej pasterzom. W ten sposób Rada Duszpasterska rzeczywiście stanowi **jednolity podmiot wyborów kościelnych**, będąc pełnym wyrazem komunii w autentycznym braterstwie chrześcijańskim, aczkolwiek przy zróżnicowanym udziale proboszcza i wszystkich innych wiernych.

Ostatecznie Rada stanowi niezbędny zespół animacji duszpasterskiej parafii. Ten zespół, któremu przewodniczy proboszcz parafii, a którego pracę animuje i któremu towarzyszy wraz z innymi salezjanami zaangażowanymi w życie wspólnoty, tworzą księża pracujący w parafii, przedstawiciele różnych sektorów życia parafialnego i inni członkowie. Tak więc, aby mogła dobrze wypełniać swoją rolę, powinna:

- ▮ być wyznaczana przez bazę, uwzględniając odpowiednie kryterium partycypacji;
- ▮ reprezentować główne grupy, formy działalności, wspólnoty parafialne, dbając o to, aby różni jej członkowie byli głosem wszystkich, zwłaszcza młodych, a nie tylko ograniczając się do grupy, którą reprezentują;
- ▮ być wrażliwym na szczególny charyzmat salezjański i zgodnie współpracować pod kierunkiem proboszcza.

Jej zadania określa Statut, a głównie są one następujące:

- ▮ analiza sytuacji lokalnej, ze zwróceniem uwagi na potrzeby parafii i odbiorców, aby ewangelicznie odpowiedzieć na pojawiające się wyzwania z nimi związane;
- ▮ udział w definiowaniu i wdrażaniu różnych wytycznych i inicjatyw;
- ▮ analiza i zatwierdzenie zwyczajnego budżetu parafii;

- ▮ poszukiwanie najbardziej odpowiednich dróg w celu jeszcze większej komunii i udziału wiernych;
- ▮ zapewnienie odpowiedniej formacji parafialnych działaczy duszpasterskich;
- ▮ zaproponowanie parafialnego SPWD, jego realizacja i okresowa ocena.

II Zachodzi to bez uszczerbu dla **Parafialnej Rady ds. Ekonomicznych**, którą należy powołać zgodnie z kan. 537 Kodeksu Prawa Kanonicznego. Jej skład ma spełniać kryteria kompetencji i skuteczności administracyjnej. Jest organem współpracy wiernych z proboszczem w zarządzaniu parafią. Pełni funkcję doradczą:

- ▮ pomaga proboszczowi w przygotowaniu budżetu parafii;
- ▮ zatwierdza sprawozdanie finansowe;
- ▮ opiniuje akty nadzwyczajnego zarządu;
- ▮ dba o coroczną aktualizację bilansu parafii.

Jej członkowie muszą być ekspertami w dziedzinie ekonomii, wyróżniać się prawnym postępowaniem i aktywnie angażować się w życie parafii. Ta składa się z co najmniej trzech wiernych powołanych przez proboszcza, po zasięgnięciu opinii Rady Parafialnej. Prawnym przewodniczącym Rady ekonomicznej jest proboszcz, jako „własny pasterz” (por. KPK, kanony 515, 519) konkretnej wspólnoty wiernych; proboszcz jest odpowiedzialny nie tylko w wymiarze sakramentalnym, liturgicznym, katechetycznym i charytatywnym, ale także w wymiarze administracyjnym. Istotnie, jest jej prawnym przedstawicielem (por. KPK, kan. 532) i jedynym administratorem (por. KPK, kan. 1279) w porządku prawnym.

*Oznacza to, że należy zadbać o **administrację uporządkowaną, udokumentowaną, dokładną, zasadzającą się na zasadach moralnych i etycznych**. Łączy się to z wymogiem dobrego zarządzania pieniędzmi i dobrami, które przechodzą przez kanał parafialny; przedstawieniem rocznego sprawozdania administracyjnego zainteresowanym podmiotom (wspólnota, inspektoriat, Kuria, wierni); przestrzeganiem umów o pracę, zawartych ze świeckimi współpracownikami,*

ubezpieczeń społecznych oraz zaleceń komunalnych i państwowych; uiszczeniem rocznych składek, kolektami na poziomie diecezjalnym i krajowym. Widać więc, że jeśli Rada do Spraw Ekonomicznych jest dobrze poinformowana i odpowiednio reprezentowana, może wnieść znaczący wkład na rzecz parafii, dowartościowując specyficzne kompetencje osób świeckich, które są im właściwe.

III Komisje i grupy robocze to zespoły, które zgodnie z SPWD animują różne obszary działania. Wśród nich szczególnie ważna jest *komisja lub zespół animujący duszpasterstwo młodzieżowe*, koordynowany przez wikariusza parafii lub salezjanina/świeckiego odpowiedzialnego za Oratorium-Ośrodek Młodzieżowy (por. KG20, 432). W niektórych przypadkach rada oratorium utożsamiana jest z komisją lub ekipą animującą duszpasterstwo młodzieży; jest to dobre rozwiązanie, aby uniknąć rozproszenia i zagwarantować organiczność działania i decyzji. A wszystko to z uwzględnieniem różnych realiów, w które wpisują się również domy salezjańskie z jednym „środowiskiem”, jakim jest oratorium-ośrodek młodzieżowy.

IV **Zgromadzenie parafialne i grupy parafialne** są narzędziami komunii, uczestnictwa i współodpowiedzialności w życiu wspólnoty, która jest udziałem zwłaszcza świeckich zaangażowanych w misję salezjańską. Ci wzmacniają swoją tożsamość poprzez przygotowanie i realizację Salezjańskiego Programu Wychowawczo-Duszpasterskiego parafii.

Reasumując, potrzeba, aby te rady i grupy były postrzegane przez pryzmat współodpowiedzialności, jako wyraz komunii, a nie rezultat zainteresowania czy życzliwości:

- ▮ Organy te starają się być kompetentne w *promowaniu oryginalności i kreatywności każdej parafii*, zdolne do planowania duszpasterskiego w świetle lokalnego i inspektorialnego SPWD, zgodnie z obszarami zaangażowania każdego z nich.
- ▮ Postrzegają wspólnotę parafialną jako podmiot ewangelizacji, który jest *współodpowiedzialny i w pełni uczestniczy w misji Kościoła*.
- ▮ Stąd też *miejsca i czasy rozeznania wspólnotowego* (grupy, spotkania, zgromadzenia) muszą być promowane i docenione, a sama wspólnota ma się skupić na chwili obecnej i aktualnych żądaniach, nie ulegając

nostalgii za dawnym zarządzaniem i animacją, które pozostawały wyłącznie w gestii kapłanów i zakonników.

- ▶ Organy te są wyrazem prawdziwej „wspólnoty chrześcijańskiej”, która nie przedstawia jedynie wąskiego kręgu wybrańców (por. EG, 28), pozostając w pełnej harmonii z proboszczem: mówienie o „wspólnocie” prowadzi raczej do wzmocnienia świadomości, że *chrześcijańskie powołanie przeżywa się wraz z innymi, wzajemnie się wspiera i wzmacnia na płaszczyźnie powołań i owocnych relacji.*

B) W dialogu z Biskupem i Kościołem lokalnym

- I Dzieło Salezjańskie cieszy się wielkim uznaniem w środowisku diecezjalnym i instytucjach kościelnych. Potwierdzając pełną gotowość do współpracy z Kościołem partykularnym należy, w miarę możliwości, dać do zrozumienia, że parafia powierzona salezjanom to parafia prowadzona przez wspólnotę osób konsekrowanych, które czynią to zgodnie z charyzmatem założyciela. Sami Biskupi wymagają od nas **większego uwidocznienia naszej pracy na polu duszpasterstwa młodzieży w celu ubogacenia terytorium naszym charyzmatem i tradycją salezjańską.**

W tym miejscu należy przywołać *pisemną umowę między inspektorią i diecezją*, jakiej wymaga zarówno *Mutuae relationes*, 57, jak i kan. 520 KPK. To, co zostało ujęte w formie oficjalnej w treści tych umów, służy wyjaśnieniu wciąż aktualnych i obowiązujących powodów przyjęcia parafii oraz cech, które należy uwydatnić w postudze, jaką ma pełnić wspólnota salezjańska i diecezja.

Rozumiemy, że pierwszym zadaniem, jakie mamy do wykonania, kiedy jesteśmy przydzieleni do parafii, nie jest zastępowanie, ale nasz wkład w Kościół partykularny poprzez bogactwo naszego charyzmatu.

Należy przypomnieć zachętę, jaką w „*Mutuae relationes*” kieruje się do biskupów: „*Jego własnym obowiązkiem jest bronienie życia poświęconego Bogu, popieranie i ożywianie wierności i autentyzmu osób zakonnych oraz wspieranie ich w tym, by zgodnie ze swym uzdolnieniem włączały się we wspólnotę i w ewangelizacyjny czyn swego Kościoła*” (MR 52). I jeszcze: „*Żadne dzieło apostołskie nie może stanowić okazji do odchodzenia od własnego powołania*” (MR 46).

II Z tego, co zostało powiedziane, wynika, że trzeba zmierzać w kierunku **komunii i współpracy w Kościele partykularnym**. Przynależność do Zgromadzenia, istotna dla dochowania wierności własnemu powołaniu i otrzymania dalszej pomocy na poziomie własnego, specyficznego powołania, nie powinna być postrzegana jako alternatywa dla przynależności do prezbiteratu diecezjalnego, ale w perspektywie całościowego programu duszpasterskiego w swojej diecezji. Struktury diecezjalne, w które wpisują się nasze parafie, są bardzo zróżnicowane (rejon duszpasterski, dekanat, wikariat...). Uważamy, że z punktu widzenia komunii warto zastanowić się nad pozytywnymi relacjami z sąsiednimi parafiami i dekanatem.

Generalnie biorąc, proboszcz uczestniczy w rekolekcjach lub spotkaniach wikariatu czy diecezji: te dni koegzystencji i planowania coraz bardziej wzmacniają klimat współpracy i więzi między proboszczami i diecezją. W kontakcie z biskupem i innymi proboszczami zdobywa doświadczenie w zakresie jedności z diecezją, które musi umieć przekazać całej wspólnotie. Jest to rodzaj wrażliwości i pośrednictwa, o którą proboszcz powinien dbać w sposób systematyczny. Łączność między parafiami i między diecezjami nie jest zwykłą strategią organizacyjną, ale wymogiem samej misji Kościoła (por. KGS 20, 416).

To, co zostało powiedziane, dotyczy nie tylko prawdziwej spójności w życiu i działaniu jednostek i wspólnot parafialnych, ale także poczucia przynależności do Kościoła partykularnego, z jego historią i troską duszpasterską, aż po dialog, dobre relacje, serdeczność w tych relacjach, zaznaczenie swojej obecności, włączenie się w podejmowane inicjatywy z przekonaniem, że w Kościele nie jest tylko organizacyjne i funkcjonalne, ale wspólnotowe.

C) Jednolity i wielofazowy Program Wychowawczo-Duszpasterski

I Parafia zanurzona jest w świecie podlegającym głębokim i szybkim przemianom. Trzeba więc usiąść, podzielić się, przemyśleć, zastanowić się, przeanalizować, określić cele i priorytety, zaangażować, dać wyraz współodpowiedzialności, formować, weryfikować, jednym słowem: planować. Potrzeba pogłębionej lektury zmian i wyzwań związanych z rzeczywistością terytorialną oraz wpływu, jaki na nią wywiera komunია kościelna i realizowana misja. Jest to rzeczywistość jednolita i złożona, która wymaga odpowiedniego planowania (por. KG21, 140). Podstawowym

celem działalności duszpasterskiej, realizowanej w parafii powierzonej salezjanom, jest stworzenie prawdziwego domu, który będą tworzyć różne podmioty dzielące tę samą misję. Dlatego też **charyzmat salezjański wymaga szczególnej metodologii, określonego narzędzia operacyjnego, które pozwoli wyznaczyć odpowiednie etapy osiągnięcia celów, wykorzystania zasobów, weryfikacji rezultatów: Programu Wychowawczo-Duszpasterskiego.**

«Parafia salezjańska ewangelizuje według stylu i ducha naszego systemu wychowawczego i duszpasterskiego» (KG21, 140).

Duszpasterstwo parafialne jest realizowane zgodnie z jednolitym i wielofazowym programem, mentalnym i wspólnotowym procesem zaangażowania, wyjaśniania i identyfikacji. Planowanie dokonuje się w świetle wiary, *jest to bowiem konkretny sposób spojrzenia na rzeczywistość oczami wiary*. Stąd też nie należy traktować go jako „zachcianki technicznej” czy zwykłej formalności na papierze. Poprzez jego realizację parafia jest skutecznie współodpowiedzialna za duszpasterską misję nauczania, uświęcania i prowadzenia wszystkich. Struktury parafii wzmacniają komunie między wszystkimi oraz spójność i komplementarność osób, działań i struktur, skupiając się wokół tego planu działania.

Aby duszpasterstwo parafialne miało ciągłość, musi nie tylko być stabilne co do osób, ale musi posiadać „*precyzyjne punkty*” *odniesienia dla wszystkich ludzi: program*. SPWD jest konkretnym kanałem operacyjnym, który ukierunkowuje nas na drodze przemierzanej przez nasze wspólnoty parafialne, a zatem jest propozycją, z której nie można zrezygnować. Stanowi on:

- ▶ nieodzowne narzędzie do realizacji posługi parafialnej zgodnie z tożsamością salezjańską, interpretując i aktualizując naszą propozycję i jej metodę;
- ▶ ważny element dla duszpasterskiej ciągłości życia parafii, gdy zachodzą nieuniknione zmiany personalne;
- ▶ punkt odniesienia w dialogu z biskupem i organami diecezjalnymi;
- ▶ czynnik, który wprowadza, uatrakcyjnia i wzbogaca program Kościoła lokalnego, odpowiada na jego prośby i potrzeby oraz na wymogi związane z terytorium;

- konkretną możliwość przebycia całościowej drogi w duchu zgodności i wzajemnego ubogacenia przez parafie tej samej inspektorii (por. *Podstawa programowa dla salezjańskiego duszpasterstwa młodzieżowego*, 2014, rozdz. 6).

II I na koniec, ze względu na swoją przynależność do Kościoła lokalnego, **parafia powierzona salezjanom włącza do swojego SPWD wytyczne duszpasterskie diecezji oraz inspektorialny i lokalny SPWD**. Potrzeba wysiłku w celu opracowania takiego programu, który byłby w stanie objąć szeroko zakrojony plan duszpasterskich działań w odniesieniu zarówno do diecezji, jak i inspektorii. Chodzi tu o dokonanie pewnej syntezy, zaprowadzenie harmonii w tym względzie. Nasze kontakty z diecezją nie mogą stać pod znakiem konfliktów ani wzajemnej nieufności czy obojętności, ale – wzajemnego i koniecznego odniesienia i ubogacenia (por. KG21, 139b; KG20, 403). Jest to szczególne zadanie proboszcza, który jednak nie może przy tym spłaszczać propozycji duszpasterstwa salezjańskiego ani też dystanować się, w wymiarze ilościowym i jakościowym, od środowiska młodzieżowego i tracić zdolności „wychowawczej”.

Realizując linię charyzmatu, należy przewyciężyć obawę i niebezpieczeństwo przeciwstawienia dwóch rodzajów duszpasterstwa: duszpasterstwo Kościoła partykularnego musi zostać odczytane z wrażliwością charyzmatu salezjańskiego, co łączy się z dokonaniem wyborów, które są podyktowane specyficzną służbą, w ramach której Zgromadzenie jest wezwane do dawania świadectwa. Czasami trudność „pogodzenia” tych dwóch odniesień jest bardziej pozorna niż rzeczywista, a to dlatego, że dotyczy bardziej aspektów organizacyjnych i związanych z kalendarzem niż prawa/obowiązku wyrażania własnego charyzmatu. Dlatego też salezjański proboszcz prowadzi dialog nie tylko z biskupem, ale także z przełożonym inspektorii, który stanowi punkt odniesienia i inspiracji.

III Kiedy na danym terenie oprócz parafii znajdują się inne struktury **działa salezjańskiego** (Oratorium-Centrum-Młodzieżowe, Szkoła, Ośrodek Społeczny, Internat...), ta w sposób szczególny współpracuje z nimi **na rzecz jednolitego duszpasterstwa w ramach jednej misji**.

Nasz sposób ewangelizacji to nie tylko „nauczanie religijne” czy „posługa związana z kultem”. Ksiądz Bosko preferował taki rodzaj duszpasterstwa, który sprzyjał **programowi integralnego wychowania** (rekreacja-praca-nauka-katechizm), w którym wiara była ośrodkiem oświecającym.

Wyraża wolę *organicznego rozwoju jako dom salezjański*. Jeśli podział obszarów odpowiedzialności jest uzasadniony, nie ma sensu dodatkowe mnożenie i podział projektów duszpasterskich w ramach tego samego dzieła, tworząc niepotrzebne dualizmy i paralelizmy. W odniesieniu do Oratorium-Centrum Młodzieżowego oznacza to opracowanie spójnego programu duszpastersko-wychowawczego w odniesieniu do terytorium i w Kościoła lokalnego, wychodząc od różnych stopni odpowiedzialności w obu tych środowiskach działań. Potrzebny jest prawdziwy program, który połączy te dwa sektory, przynosząc obopólne korzyści. Istotnie, wzajemne relacje domagają się jedności działania duszpasterskiego, a różnorodność projektów pozwala nam lepiej odpowiedzieć na wiele szczególnych sytuacji, które spotykamy w Zgromadzeniu:

- ▮ Oratorium-Centrum Młodzieżowe w parafii powierzonej salezjanom;
- ▮ Oratorium-Centrum Młodzieżowe w parafiach diecezjalnych;
- ▮ Oratorium-Centrum Młodzieżowe w dziełach bardzo złożonych, gdzie znajduje się również powierzona nam parafia.

Oratorium to środowisko pełne wielu interesujących propozycji dla dzieci i młodzieży, dotyczących relacji, wymiany międzypokoleniowej, ze znaczącymi postaciami, gdy chodzi o wiek i charyzmę (pedagogika wzorców). Jest to miejsce, w którym katecheza i celebrowanie wiary zajmują centralne, ale nie wyjątkowe miejsce, ponieważ wiąże się w naturalny sposób z bogatym i wieloetapowym programem dostosowanym do podstawowych potrzeb młodych odbiorców: zajęcia grupowe, śpiew, muzyka, spacer, kolonie, protagonizm w działaniach pomocowych, dostosowanych do wieku.

Rada Oratorium-Centrum Młodzieżowego w całości lub poprzez wykwalifikowaną reprezentację wchodzi w skład parafialnej rady duszpasterskiej, aby zagwarantować jedność działania ewangelizacyjnego.

D) Animacja inspektorialna/krajowa

- I Proboszcz jest mianowany przez Inspektora i zostaje przedstawiony miejscowemu Ordynariuszowi w perspektywie przyszłej pracy na rzecz Kościoła lokalnego, realizowanej w komunii z biskupem, duchowieństwem

diecezji i innymi parafiami. Stara się współpracować z innymi parafiami, inspektorią i komisją inspektorialną ds. duszpasterstwa młodzieży. Wytyczne XIX Kapituły Generalnej i Kapituły Generalnej Specjalnej (KG20, 441) domagają się, aby we wszystkich inspektoriatach istniała **koordynacja apostolatu parafialnego**.

Parafie zależą od diecezji, w których się znajdują, ale są przyjmowane przez Zgromadzenie Salezjańskie w odpowiedzi na potrzeby duszpasterskie Kościołów partykularnych (Reg. 25). Jeśli przyjęcie parafii ewidentnie wymaga aprobaty Przełożonego Generalnego i zgody jego Rady, to pamiętajmy, że sens obecności salezjanów na terytorium tak dużym jak inspektoriat podlega weryfikacji Inspektora i jego Rady. Powrót parafii do diecezji, przeniesienie na inny teren, przekwalifikowanie parafii zachodzi w odpowiedzi na nowe potrzeby i nowych odbiorców. *Inspektoriat jest nie tylko okręgiem prawnym/administracyjnym, ale jest wspólnotą charyzmatyczną i prawną, która troszczy się o promocję życia i misji we wszystkich swoich dziełach.*

Oprócz dokładnego sprawozdania z umowy, podpisanego przez biskupa i salezjanów w osobie przełożonego inspektorii, *Inspektoriat musi podać w Dyrektorium inspektorialnym wskazania operacyjne*, które dotyczą np. struktur budowlanych; relacji z biskupami i administracją miejską; relacji parafia – oratorium; promocji powołania i formacji świeckich (duszpasterze, katecheci, świeccy pełniący różne posługi, administratorzy); współodpowiedzialności wspólnoty zakonnej w życiu parafii; stosunków administracyjnych i ekonomicznych między parafią a domem salezjańskim, zgodnie z prawem powszechnym, Konstytucjami i dokumentem *Elementy prawne i praktyka administracyjna w zarządzie Inspektorii*, Dyrekcja Generalna Dzieł Księdza Bosko (2004), nr 163.

II Komisja inspektorialna, pod kierunkiem koordynatora, zapewni ze strony inspektorii towarzyszenie i wsparcie wspólnotom parafialnym w realizacji inspektorialnego SPWD. Zarówno koordynator, jak i sama Komisja, należą do organów animacji inspektorialnego duszpasterstwa młodzieżowego.

- ▮ Zadania Koordynatora i członków Komisji są następujące:
- ▮ uwrażliwiać wspólnoty na większe zainteresowanie rzeczywistością parafialną w środowisku, w którym się znajduje;

- ▮ wspierać refleksję i wzmacniać tożsamość salezjańskiej parafii w kontekście kościelnym i społecznym danego terytorium;
- ▮ uczyć wspólnoty salezjańskiej na potrzebę integracji nie tylko tam, gdzie się znajduje parafia salezjańska, ale również w odniesieniu do całego terytorium, aby, wspólnie z parafią, móc na nie oddziaływać, współpracować, pozostawać z nim w kontakcie, obejmując opieką duszpasterską;
- ▮ zagwarantować opracowanie, wdrożenie i ocenę SPWD parafii, dostarczając wspólnotom parafialnym wytyczne i wskazówki, które pomogą im żyć tożsamością salezjańską;
- ▮ zachęcać do komunikacji i współpracy między różnymi parafiami Inspektorii, aby w naszych parafiach był możliwy postęp w dzieleniu się doświadczeniami, dobrymi praktykami, wspólnymi projektami, konkretnymi programami formacyjnymi;
- ▮ wspierać stałą formację salezjanów i świeckich współodpowiedzialnych za duszpasterstwo parafialne, czyniąc to poprzez zaplanowane spotkania i kursy (niektóre kursy formacyjne nie mogą być prowadzone tylko przez parafię lub przez szczególnie uważnego i uzdolnionego proboszcza, ale wymagają współpracy między parafiami inspektorii);
- ▮ bardziej konkretnie troszczyć się o formację proboszczów (formacja powinna umożliwić salezjańskiemu proboszczowi i wspólnocie koordynację parafii zgodnie z kryterium oratorskim);
- ▮ okresowo organizować dni lub spotkania proboszczów, rad duszpasterskich, katechetów, zespołów diakonii, apostolatu służby zdrowia, duszpasterstwa młodzieży oraz współbraci zaangażowanych w posługę głoszenia Słowa i spowiedzi;
- ▮ odpowiadać na duszpasterskie wyzwania Kościoła w kościołach i sanktuariach znajdujących się na placówkach Inspektorii.

*Należy przypomnieć o potrzebie powołania **takiej komisji inspektorialnej**, jeśli takowa jeszcze nie istnieje, i wymogu współpracy z innymi komisjami inspektorialnymi do spraw: Oratorium-Centrum Młodzieżowego, MGS, Animacji Powołaniowej, Animacji Misyjnej,*

Komunikacji Społecznej. Komisja inspektorialna ds. formacji zapewnia towarzyszenie formacyjne studentom teologii, zwłaszcza diakonom, w wykonywaniu ich posługi, by mogli skutecznie wejść w duszpasterstwo parafialne.

III Ta dynamika i praca związana z koordynacją na poziomie inspektorialnym są wspierane przez zaangażowanie na polu **animacji i koordynacji na poziomie krajowym**, w zależności od okoliczności i kontekstów. Wyraża się to przede wszystkim w promowaniu refleksji i pogłębianiu tożsamości salezjańskiej parafii poprzez rozwój i aktualizację propozycji wychowawczo-duszpasterskiej.

Inne zalecenia i propozycje na poziomie krajowym mogą być następujące:

- ▶ dostarczać konkretnych wskazań, które przyczynią się do bardziej harmonijnej współpracy na polu wychowawczo-duszpasterskim między parafią a oratorium w ramach jednego programu i planowania;
- ▶ zaproponować konkretne, zróżnicowane i otwarte propozycje dotyczące linii działania w perspektywie opracowania lokalnych programów duszpasterskich;
- ▶ ulepszyć komunikację między inspektoriami w celu wymiany doświadczeń i dzielenia się wyzwaniami;
- ▶ zaplanować spotkania formacyjne i podnoszenia kwalifikacji dla domów formacyjnych, które będą dotyczyć typowych kwestii salezjańskich związanych z pracą w oratorium i salezjańskiej parafii.

Powszechną praktyką, stosowaną w różnych kontekstach Zgromadzenia, jest wspieranie, na poziomie krajowym, doszkalania i formacji proboszczów (spotkania formacyjne, rekolekcje, kursy doształcające). Ponadto można organizować spotkania w celu przeprowadzenia refleksji na poziomie ogólnokrajowym, uwzględniając bogactwo płynące z różnorodności grup, które uczestniczą w życiu naszych parafii (katecheci, rady duszpasterskie, animatorzy młodzieżowi, komitety, różne grupy).

W SKRÓCIE

PODSTAWOWE DZIAŁANIA OBJĘTE PROPOZYCJĄ

Wspólnota ewangelizacyjna
inspirowana chrześcijańskim
katechumenatem
(dar wzrastania w wierze na
różnych jej etapach)

- Zaangażowanie w ewangelizację wymaga osobistej odpowiedzi, procesu formacji chrześcijańskiej, przemiany życia i miłości

Stopniowe i zróżnicowane
drogi wychowania w wierze

- Inicjacja chrześcijańska uwzględnia doświadczenie, relacje ze wspólnotą i świadectwo

Przynależność kościelna
w grupach

- koordynacja tych grup z SRM i propozycją Salezjańskiej Duchowości Młodzieżowej
- Proboszcz wspiera rozwój świeckich współpracowników duszpasterskich i podnosi ich kwalifikacje

Przygotowanie - sprawowanie
liturgii i sakramentów z
dbałością i pięknem

- Formy modlitwy bliższe życiu
- Zrozumiały i przystępny język, wyrażony w prosty sposób (pieśni, gesty, opowieści, świadectwa, symbole itp.)
- Wzmocnienie aktywnego udziału wszystkich w jego przygotowaniu i realizacji
- Nowe strategie komunikacyjne dla głoszenia wiary

Edukacja aspektu społecznego
wymiaru dobroczynności
w celu budowania kultury
solidarności

- Zachęcanie do angażowania się członków w akcje społeczne i charytatywne
- Widoczne konkretne gesty rozsądnego stylu życia otwartego na wielkoduszność i solidarność
- Promowanie, szkolenie i towarzyszenie wolontariatowi solidarnościowemu i misyjnemu

Formacja świeckich,
dynamicznych
i zaangażowanych, zwłaszcza
animatorów duszpasterstwa
młodzieży

- Odpowiednie drogi Salezjańskiej Duchowości Młodzieżowej, w szczególności dla katechetów, wychowawców, animatorów grup młodzieżowych oraz narzeczonych

PODSTAWOWE DZIAŁANIA OBJĘTE PROPOZYCJĄ

- Ukierunkowanie na różne powołania w Kościele
- Wspólnota parafialna (różne grupy i ruchy) w ciągłej modlitwie o powołania

Towarzystwo powołaniowe wiernym, zwłaszcza ludziom młodym

- Przekształca w wiadomość wydarzenia z życia wspólnoty.
- Wymaga to: kompetencji i uwrażliwienia wspólnoty
- Umożliwia to: interakcję i dialog z młodszymi ludźmi, codzienny kontakt ze współpracownikami w duszpasterstwie, tworzenie i wzrost poczucia przynależności do wspólnoty parafialnej

Środowisko cyfrowe: wielka i niezastąpiona sposobność komunikacyjna w ewangelizacji

- zespół duszpasterski o charakterze doradczym i operacyjnym

Parafialna Rada Duszpasterska

- Funkcja doradcza
- skład według kryteriów kompetencji i efektywności administracyjnej

Rada ds. ekonomicznych parafii

- Zespoły, które zgodnie z SPWD animują poszczególne obszary działalności

Komisje i grupy robocze

- Przestrzenie komunii, uczestnictwa i współodpowiedzialności w życiu wspólnotowym

Zgromadzenie parafialne i grupy

Parafialne organy współodpowiedzialności kościelnej

Animacja lokalnej wspólnoty parafialnej

STRUKTURY UCZESTNICTWA I ROZLICZALNOŚCI

STRUKTURY UCZESTNICTWA I ROZLICZALNOŚCI

W dialogu
z biskupem
i Kościołem
lokalnym

- rozpoznawalność pracy salezjańskiej w zakresie duszpasterstwa młodzieży
- ubogacenie terytorium poprzez przejaw charyzmatu i tradycji salezjańskiej

- Pisemne porozumienie między inspektorią i diecezją
- Komunia, współpraca i poczucie przynależności do Kościoła partykularnego

Projekt
Wychowawczo-
Duszpasterski,
jednolity i jasno
określony

- niezbędne dla realizacji duszpasterstwa parafialnego zgodnie z tożsamością salezjańską
- Ważny element dla duszpasterskiej ciągłości życia parafialnego
- Punkt odniesienia w dialogu z biskupem i organami diecezjalnymi
- Warunek włączenia się, uznania i ubogacenia projektu Kościoła lokalnego

- Uwzględnienie metodologiczne charyzmatu salezjańskiego
- SPWD, narzędzie operacyjne promujące oryginalność i kreatywność każdej parafii

- Parafia powierzona salezjanom włącza do swojego SPWD kierunki duszpasterskie diecezji oraz SPWD inspektorialnego i lokalnego

Animacja
inspektorialna/
krajowa

- Koordynacja parafii
- Wskazówki operacyjne w Dyrektorium inspektorialnym

- Komisja Inspektorialna w realizacji SPWD

- Animacja i koordynacja krajowa: aktualizacja propozycji wychowawczo-duszpasterskiej parafii

- Parafia w terenie, wraz z innymi obszarami dzieła salezjańskiego (Oratorium - Centrum Młodzieżowe, Szkoła, Dzieła Pomocy Społecznej, Bursa, Internat), promuje szczególną współpracę na rzecz jednolitego duszpasterstwa w ramach jednej misji

INNE - KOŚCIOŁY REKTORALNE I SANKTUARIA

ROZDZIAŁ

V

Kościoły rektoralne i Sanktuaria, znajdujące się na placówkach Inspektorii, stanowią wszędzie znaczącą salezjańską „obecność”, święte „miejsce” wezwania i spotkania, świadectwa oraz salezjańskiego i kościelnego przesłania.

Ważne jest, jak podkreśliliśmy w odniesieniu do parafii, by zadbać o odpowiednie przyjęcie wiernych, odwiedzających, przechodniów, co przejawia się w różny sposób, począwszy od prostych gestów, a na osobistej otwartości na słuchanie i towarzyszeniu kończąc. Na tym polega widzialny aspekt miłości, który pobudza do refleksji naszego gościa, który czuje się przyjęty przez Boga, ponieważ jest przyjęty przez braci. Mowa tu o *przyjęciu ze strony kapłanów, osób konsekrowanych i świeckich*, które będzie cechować ludzkie podejście, szacunek do osobistej sytuacji danego człowieka, pomagając odpowiedzieć na pojawiające się pytania, a nawet je prowokować.

Szczególne znaczenie mają tutaj także inne elementy, takie jak powaga celebracji liturgicznych i różnych form pobożności ludowej; środowisko, które będzie miejscem szacunku, medytacji, porządku i bezpieczeństwa; troska o całą przestrzeń; prawidłowe oznaczenia; odpowiednia i pozbawiona barier architektura; dostępność do różnych materiałów drukowanych i zastosowanie nowych technologii; udostępnienie odpowiednich i przyjaznych przestrzeni fizycznych w odniesieniu do każdej kategorii ludzi i każdego konkretnego zastosowania (kaplice adoracji i pojednania, punkty informacyjne, muzeum itp.), unikając poczucia komercjalizacji w przestrzeni sakralnej.

Także te struktury należy uwzględnić w Inspektorialnym SPWD jako typowe dla naszej tradycji, oferujące własne propozycje kulturowe i duszpasterskie. Oznacza to, że każde sanktuarium czy kościół rektoralny zależy zarówno od wspólnoty zakonnej, jak i lokalnej parafii.

A Kościoły rektoralne zapewniają pewne posługi duszpasterskie, ale nie są uznawane za parafie. Posługa liturgiczna ma miejsce w dni świąteczne i powszechnie, a wyraża się ona w sprawowaniu celebracji eucharystycznych, spotkaniach modlitewnych dla różnych grup czy komórek wiernych, także młodzieży, a także w celebracji triduów oraz szczególnych czy salezjańskich nowenn. Nabożeństwo do Maryi Wspomożycielki zajmuje kluczowe miejsce, stanowiąc wielki wkład na

rzecz Kościoła. Posługa spowiedzi jest tutaj najbardziej doceniana nie tylko przez wiernych, ale także przez samych kapłanów i zakonników, a w niektórych miejscach także przez turystów i pielgrzymów.

B Sanktuaria i/lub Bazyliki to kościoły uznane za takie przez władze kościelne, będące ośrodkami gromadzenia się i modlitwy licznych wiernych. „Sanktuaria” są *świętymi miejscami, do których wierni pielgrzymują z powodu szczególnej pobożności* (por. KPK, kan. 1230-1234). Nasze Zgromadzenie jest szczególnie bogate w sanktuaria i bazyliki. Tam zapewnia się środki zbawienia, głosi się gorliwie słowo Boże, sprawuje się Eucharystię i sakrament pokuty, pielęgnując zatwierdzone formy pobożności ludowej (por. KPK, kan. 1234). Z reguły Sanktuarium, oprócz tego, że są obiektem konkretnego celu pielgrzymkowego, są miejscami kultu i nabożeństwa związanego z wydarzeniami lub objawieniami dotyczącymi Maryi, Świętych czy Męczenników. Istotnie, niektóre z nich

przechowują relikwie lub obrazy uważane za cudowne i są miejscami w sposób szczególny naznaczonymi świętością jakiegoś sługi Bożego lub – licznymi formami „pobożności ludowej”.

Nie można zapominać, że kolejnym sposobem ewangelizacji jest obecność religijna w przestrzeni publicznej, a także wszelkie przejawy religijności ludowej (takie jak procesje, festyny, pielgrzymki). Dla niektórych z tych osób, które przychodzą do sanktuariów, jest to *jedyna więź łącząca ich ze wspólnotą kościelną*. Dlatego Kościół korzysta z tej okazji, aby głosić orędzie Ewangelii i prowadzić ludzi do Chrystusa.

W sanktuarium znajdują miejsce różne formy artystycznego wyrazu, obrazy, rzeźby, religijne przedstawienia, przygotowane na odpowiednim poziomie i bazujące na odpowiednich treściach doktrynalnych, a także przedmioty kultu. Stąd też muzyka, pieśni, architektura, obrazy, wyposażenie i paramenty liturgiczne znajdujące się w sanktuarium powinny być przedmiotem szczególnej troski.

Każdy pielgrzym, gość, przechodzień zasługuje na szczególną uwagę, jaką można mu poświęcić. O ile to możliwe, należy go przyjąć indywidualnie, na poziomie osobistym: każdy musi znaleźć swoje miejsce w sanktuarium.

Dokument „Sanktuarium, pamięć, obecność i prorocтво Boga żywego” zachęca do tego, gdy mówi, że „to doświadczenie Kościoła winno być szczególnie umocnione przez odpowiednie przyjęcie pielgrzymów w sanktuarium, z uwzględnieniem specyfiki każdej grupy i każdej osoby oraz oczekiwań serc i ich autentycznych potrzeb duchowych” (PAPIESKA RADA DS. DUSZPASTERSTWA MIGRANTÓW I PODRÓŻUJĄCYCH, 8 MAJA 1999, 12).

Dlatego nie możemy zadowolić się jednolitym przyjęciem, ale musimy dążyć do rozszerzenia propozycji, unikając ryzyka owego ujednolicenia. Jeśli to zróżnicowane przyjęcie oznacza osobiste spotkanie z Jezusem Chrystusem, wymaga to w sanktuarium szczególnej troski, co oznacza między innymi aktywną obecność ze strony odpowiedzialnych, oprócz ich życzliwej postawy.

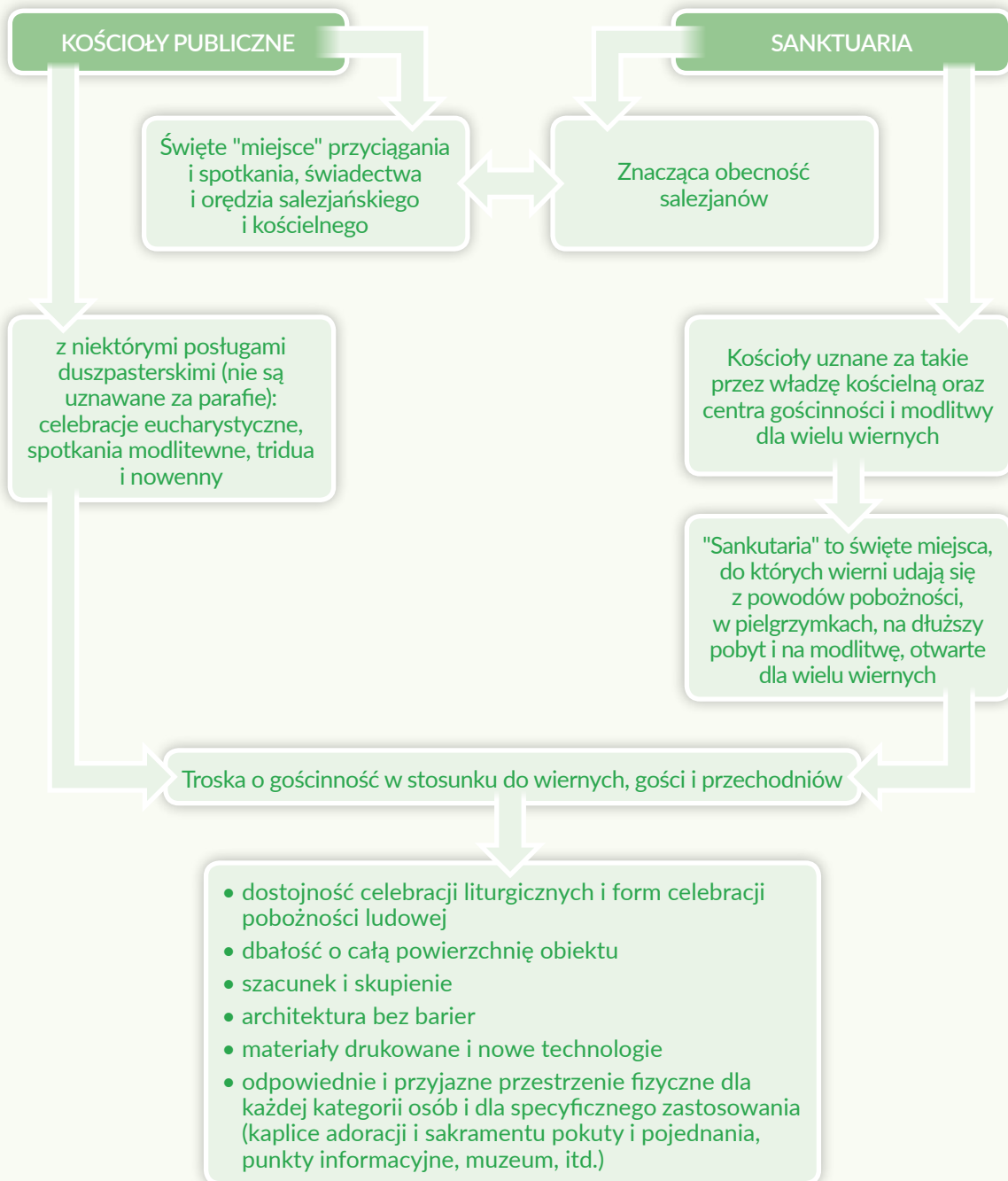
Inne konkretne działania, które mogą przyczynić się do odpowiedniego przyjęcia, to:

- ▮ wspieranie wolontariatu, który by się zajmował przyjęciem gości, oraz formacja osób zaangażowanych w życie sanktuarium, opracowywanie konkretnych programów i podręczników formacji ludzkiej, doktrynalnej, duchowej i duszpasterskiej;
- ▮ organizacja zwiedzania z przewodnikiem wewnątrz obiektu;
- ▮ odpowiednie przygotowanie kapłanów pełniących posługę Słowa i Pojednania;
- ▮ jasne określenie charyzmatu właściwego Sanktuarium, który ma kształtować ducha oraz nadać sens życiu i pracy wolontariusza.

Wszystko to łączy się z odpowiednim opracowaniem duszpasterskiego programu przyjęcia i ewangelizacji, w *harmonii z duszpasterstwem diecezjalnym*, tak by był z nim zintegrowany, uwzględniając również współpracę między sanktuariami a parafiami, między sanktuariami a kościołami rektoralnymi (sprzyjając przy tym spotkaniom regionalnym i obejmując działaczy duszpasterskich), między stowarzyszeniami pielgrzymkowymi, podmiotami cywilnymi, agencjami i przewodnikami turystycznymi.

Na koniec należy podkreślić znacznie kan. 1234 § 2 KPK, który wyraźnie mówi o bezpiecznym przechowywaniu i trosce o wota sztuki ludowej i dokumenty pobożności. Należy również przypomnieć kan. 1189, który odnosi się do drogocennych obrazów, a także inny, odnoszący się do tych obrazów, które doznają wielkiej czci wiernych (por. kan. 1190 § 3), i znacznych relikwii (por. kan. 1190 §§ 1 i 2).

W SKRÓCIE

Refleksja końcowa

Parafia jest „salezjańska” ze względu na wspólnotowy charakter, jaki ją cechuje, doświadczenie kościelne, jakim żyje, i świadectwo wspólnoty zakonnej. Jest „salezjańska” z powodu relacji komunii, jaka łączy ją z Kościołem lokalnym, wsparcia i rozwoju grup i stowarzyszeń, uczestnictwa i przychylnego wejścia w lokalne środowisko oraz preferencyjną i priorytetową troskę o młodzież. Przeżywamy posługę parafialną jako prawdziwy apostołat salezjański w takim stopniu, w jakim pozostajemy wierni naszemu posłannictwu i urzeczywistniamy charyzmat Księdza Bosko.

Parafia salezjańska, podobnie jak charyzmat salezjański, charakteryzuje się nie tylko pewnymi rysami „duchowymi”, ale ewangelizuje zgodnie ze stylem i duchem Salezjańskiego Programu Wychowawczo-Duszpasterskiego. To tutaj znajdziemy postawy, inicjatywy, treści, doświadczenia i salezjańskie wybory duszpasterskie. I na tych stronicach usiłowano zaproponować pewne bodźce w tym kierunku.

Dokumentacja

DOKUMENTY KOŚCIOŁA

- » ***Lumen Gentium***. Konstytucja dogmatyczna Soboru Watykańskiego II o Kościele (21 listopada 1965).
- » ***Nostra Aetate***. Deklaracja Soboru Watykańskiego II o stosunku Kościoła do religii niechrześcijańskich (28 października 1965).
- » ***Evangelii Nuntiandi***. Adhortacja apostolska papieża Pawła VI (8 grudnia 1975).
- » ***Mutuae relationes***. Wytyczne dotyczące wzajemnych relacji biskupów i zakonników w Kościele. Kongregacja ds. Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego; Kongregacja Biskupów (14 maja 1978).
- » ***Kodeks Prawa Kanonicznego***. Promulgowany przez Jana Pawła II (25 stycznia 1983).
- » ***Christifideles Laici***. Adhortacja apostolska Jana Pawła o powołaniu i misji świeckich w Kościele i w świecie (30 grudnia 1988).
- » ***Sanktuarium – Pamięć, obecność i proroctwo Boża żywego***. Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących (8 maja 1999).
- » ***Dyrektorium o katechizacji***. Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji (23 marca 2020).
- » ***Novo Millennio Ineunte***. List apostolski Jana Pawła II (6 stycznia 2001).

- » ***Evangelii Gaudium***. Adhortacja apostolska papieża Franciszka (24 listopada 2013).
- » ***Dialog w prawdzie i miłości***. Wytyczne duszpasterskie dla dialogu międzyreligijnego. Papieska Rada ds. Dialogu Międzyreligijnego (19 maggio 2014).
- » ***Christus vivit***. Adhortacja apostolska posynodalna papieża Franciszka (25 marca 2019).
- » ***Nawrócenie duszpasterskie wspólnoty parafialnej w służbie misji ewangelizacyjnej Kościoła***. Instrukcja Kongregacji ds. Duchowieństwa (20 lipca 2020).
- » ***Antiquum ministerium***. List apostolski w formie “Motu proprio” papieża Franciszka (10 maja 2021).

DOKUMENTY ZGROMADZENIA I RODZINY SALEZJAŃSKIEJ

- » *IV Kapituła Generalna Towarzystwa Salezjańskiego (1886).*
- » *XIX Kapituła Generalna Towarzystwa Salezjańskiego (1965).*
- » *Specjalna Kapituła Generalna XX Towarzystwa Salezjańskiego (1971).*
- » *XXI Kapituła Generalna Towarzystwa Salezjańskiego (1978).*
- » *XXII Kapituła Generalna Towarzystwa Salezjańskiego (1984).*
- » *XXII Kapituła Generalna Salezjanów Księdza Bosko: «Wychowanie młodzieży do wiary» (1990).*
- » *XXIV Kapituła Generalna Salezjanów Księdza Bosko: «Salezianie i świeccy: zjednoczenie i współuczestnictwo w duchu i w posłannictwie Księdza Bosko» (1996).*
- » *XXVIII Kapituła Generalna Salezjanów Księdza Bosko: «Jacy salezianie dla współczesnej młodzieży?» (2020).*
- » *Konstytucje i Regulaminy Towarzystwa św. Franciszka Salezego (1984).*
- » *Elementy prawne i praktyka administracyjna w zarządzaniu Inspektorią, Dyrekcja Generalna Dzieł Księdza Bosko (2004).*

- » ***Animacja i zarządzanie wspólnotą.*** Posługa salezjańskiego dyrektora. Sektor Formacji Salezjanów Księdza Bosko (2019).
- » ***Wolontariat w posłannictwie salezjańskim.*** Dykasteria ds. Duszpasterstwa Młodzieży. Dykasteria ds. Misji (2019).
- » ***Salezjańskie Powołanie Misyjne.*** Refleksje, procesy i wytyczne operatywne. Sektor ds. Misji (2021).
- » ***Duszpasterstwo Młodzieży a Rodzina.*** Sektor ds. Salezjańskiego Duszpasterstwa Młodzieży. Salezjanie Księdza Bosko (2021).

